БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Улаан-Үдын горкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 276 (10030) | 1962 оной ноябриин 23, пятница | Сэн 2 мүнгэн

Партиин ба арадай хамтын дүй дүршэл, хамтын ухаан бодолынь арадай ажахын хүтэлбэриие һайжаруулха талаар хараалагдаһан хэмжээнүүдые ажабайдалда бэелүүлхэ эрхим һайн харгы зам заажа үгэхэ.

(КПСС-эй ЦК-гай Пленум дээрэ Н. С. Хрущевой хэһэн элидхэлһээ).

СССР-эй ЭКОНОМИКЫЕ ХҮГЖӨӨХЭ, АРАДАЙ АЖАХЫЕ ПАРТИЙНА ТАЛААР ХҮТЭЛБЭРИЛХЭ ТУХАЙ

1962 оной ноябриин 19-дэ КПСС-эй ЦК-гай Пленум дээрэ нүхэр Н. С. ХРУЩЕВОЙ хэһэн элидхэл

(Үргэлжэлэл. Эхиниинь ноябриин 20, 21, 22-ой номернуудта)

IV.

Партийно-гүрэнэй хиналтын ленинскэ гол ёһонуудые һэргээн байгуулжа, наринаар сахиха

...! Арадай ажахые партиин талаар хүтэлбэрилхэ хэ... эмхидхэлэй талаарнь ...хэ тухай асуудал зүб... ...сэхэ зуураа, партийна, ... болон ниитын хинал... ...ижуулан һайжаруулха ...онсо анхарал хандуул... ...ухала болоно. XXII ...нэ талаар бодото хэм... ...дые хараалжа, тэдэ... ...рэг дээрэ бэелүүлхые Центральна Комитедтэ даалгаһан байна.

Партиин директивэнүүдые, правительствын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь гүйсэдхэхэ ябадалые хинан шалгаха хэрэгэй хэрбээ манда эрхим һайнаар табигдаһан байгаа һаа, коммунизм байгуулгада манай амжалтанууд улам ехэ байха байгаа.

Хиналтые ба гүйсэдхэлэй шалгалтые зүбөөр табиха гэээшэ манай партиин, бүхы гүрэнэй ажал ябуулгын ленинскэ гол ёһон, партийна ба гүрэнэй хүтэлбэриие саашадань һайжаруулха, ажалшадтай партиин холбоо барисаае бэхижүүлхэ, общественэй хэрэгүүдые хүтэлбэрилгэдэ олониитые хабаадуулха хүсэтэ зэбсэг мүн болоно.

Хүнүүдые шалгаха, хэрэгэй бодотоор гүйсэдхэгдэһые шалгаха

...Ленин Совет гүрэнэй ...гдаһан түрүүшын ...ээ эхилээд, дээрэһээ ...хүрэтэр хиналтые ба ...лэй шалгалтые эмхид... ...г туйлай ехэ удха ша... ...гэжэ тоолодог һэн. **...ые шалгаха, хэрэгэй ... гүйсэдхэгдэһые шал...** ...шэ бүхы хүдэлмэриин, ...литикын эгээл гол, ...ухала зүйл мүнөө бо... ...йна»,—гэжэ Ленин хэ... (Зох., т. 33, худ. 200). ...мир Ильич партийна ...эй хиналтын үмэнэ тон ...йхабтар харюусалга... ...рилгонуудые табиһан ...Нүгшэхынгөө урда тээ ...XII съездэ зорюулжа ... «Рабкрин хайшан гэ... ...эр эмхидхэхэ ёһотой... «Багашье һаа, һай... ...дээрэ» гэһэн зо... ... соогоо В. И. Ле... ...ет гүрэн дотор хи... ...мхидхэхэ гол ёһонуу... ...ы талаһаань тодор... ...байна. Партийна бо... ...нэй хиналтые нэгэ... ...ухала байһан тухай ...дол эдэ гол ёһонуу... ...һэн боложо үгэһэн ...Тиигэжэ Центральна ...н Комиссиие Хүдэл... ...Таряашанай Инспек... ...(ЦКК—РКИ) удаань ...э, манай парти энэ һа... ...л бэелүүлһэн юм.

...ай хүдэлмэриин, ма... ...тикын, манай такти... ...ай стратегиин ниитэ ...шэнээр эмхидхэгдэһэн ...й зорилгонуудтай һа... ...холбоноб,—гэжэ Вла... ...льич заагаа һэн.— ...мэ һэн тула Рабкрин... ...хабтар ехэ оролдолго ... айхабтар ехэ анха... ...бижа, Рабкриниие ...үндэрөөр үргэхэ ёһо... ... (Зох., т. 33, худ.

...общество байгуулха ...анай партиин полити... ...нэй ажал ябуулгада ...жэ хэрэглэгдэжэ бай... ...хала ёһо болоһон хи... ...л удха, зорилгонууд ...зохёолнууд дотор то... ...донхой. Ленинэй бо... ...һоор хиналта гээшэ ...хэмжээн бэшэ, харин ... гээшэ саг үргэлжэ ...алшадта түшэглэхэ, ...н бүхы механизмые ...ь нарижуулан һай... ... партиин болон гү... ...дамтай зэбсэг боло... ... зэргэтэй. Ажахын ... боложо, үйлэдбэ... ...хүсэнүүдэй туйлай ...эхэ бүринь ниитын ...үргэ улам бүри дээ...

... хүтэлбэри доро ма... ...тоор ЦКК—РКИ тү... ...ртийно-гүрэнэй хи... ...тай һайн системэ ...аһан **байгаа**. Хи... ...мхидхэлгэдэ үргэн ...алшад эдэбхитэйгээр ...дааг байгаа. Энэ ха... ...тын эгээл демокра-тическа ёһоной системэ байгаа. Иимэ системые дэлхэй дээрэ нэгэшье гүрэн мэдэхэгүй байгаа. Энэ хадаа албан хойрог, хэрэг унжагайруулдаг хүнүүдтэ эсэргүү, засагые хэтэрүүлэн хэрэглэдэг хүнүүдтэ эсэргүү, залхуу зайгуул, арадай зөөриие үридэг хүнүүдтэ эсэргүү тэмсэлдэ манай партиин ба гүрэнэй гарта хурса зэбсэг боложо үгэһэн байгаа. Хиналтын органуудай бүхы хүдэлмэри хэблэлдэ үргэнөөр толилогдожо, социализмын дайсад, залхуу зайгуул, албан хойрог хүнүүд олониитын революционно энэ туйлай ехэ хүсэнэй үмэнэ шэшэрэлдэдэг байгаа.

Партийно-гүрэнэй хиналтые эмхидхэхэ ленинскэ гол ёһые Сталин бүдүүлигээр эбдэһэн байгаа. Совет засагай түрүүшын жэлнүүдэй үедэ тогтоогдоһон хиналтын туйлай һайн системэ ганса нэгэн хүндэ шүтэн һүгэдэдэг үедэ үнэндөө сүм хаягдажа, олониитэтэй холбоо барисаагүй хиналтын албан хойрог аппарадаар һэлгэгдэһэн байгаа.

Партийна ба гүрэнэй хиналтада иимээр хандаһан ушар ойлгомторгүй болоһон хэрэг бэшэ байгаа. Хиналтын үүргые ба удха шанарые үшөө Ленинэй амиды мэндэ байха үедэ Сталинай буруугаар ойлгожо, ленинскэ гол ёһонуудта огто таарахагүйгөөр ойлгожо байһаниинь элиржэ эхилээ һэн. Энээнтэй дашарамдуулан, тон шухала документые—хиналта эмхидхэхэ тухай Сталинай хабаадалгатайгаар бэлдэгдэһэн директивэнүүдэй проектнүүд тухайда 1920 оной январиин 24-дэ В. И. Ленинэй бэшэһэн бэшэгые һануулха хэрэгтэй. Ажалша олониитые хиналтада хабаадуулха тухайда юушье хэлэгдээгүй байһан дээрэһээнь, эдэ проектнүүдые заһаха гэжэ Ленин дурадхаһан байгаа. «Хүдэлмэришэн-таряашанай инспекцидэ бүхы ажалша ниитые, эрэшүүлые, **илангаяа эхэнэрнүүдые,** хабаадуулха гээшэ» (Зох., т. 30, худ. 276). эгээл гол зорилго В. И. Ленинэй бэшэг дотор тодорхойлогдоһон байгаа.

Ленинэй амиды мэндэ байхада, мүн тэрэнэй нүгшэһэнэй һүүлээрхи жэлнүүдтэ хиналтын ленинскэ системэ хэрэглэгдэжэ байгаа. Удаань хиналтын ленинскэ гол ёһонуудһаа үнэндөө арсаһан хэдэ хэдэн хэмжээнүүдые Сталин бэелүүлһэн байна. 1934 ондо партиин XVII съезд дээрэ Сталинай дурадхалаар ЦКК—РКИ гэһэн партийно-гүрэнэй хиналтын нэгэ органой орондо хиналтын хоёр центр—партиин ЦК-гай дэргэдэ Партийна Хиналтын Комисси, СССР-эй Совнаркомой дэргэдэ Советскэ Хиналтын Комисси байгуулагдажа, партийна ба гүрэнэй хиналтые нэгэдхэхэ тухай Ленинэй заабаринуудта харша шиидхэбэри абтаа бэлэй.

Тиимэ болохолоороо, хиналтын хоёр центрнүүд байгуулагдажа, партийно-гүрэнэй нэгэдэмэл хиналтын гол ёһон эбдэгдэһэн байгаа. Эгээл энэ гол ёһые партиин XII съездэдэ дурадхаһан дурадхалнууд соогоо Ленин баримталһан байха юм. Энэ асуудалаар тусхай шиидхэбэри баталан абажа, партийно-гүрэнэй нэгэдэмэл хиналтые эмхидхэхэ тухай Ленинэй һанал бодолые партиин XII съездын нэгэн дуугаар һайшааһаниинь мэдээжэ.

Хиналтын органуудай хүдэлмэридэ ажалша олониитые хабаадуулха гэһэн Ленинэй ондоо нэгэ гол шухала ёһо гуримые Сталин эбдэһэн байгаа. Гүрэнэй хиналтын органуудта туһалха группанууд хаа хаанагүй урдань бии байһан аад, харин Советскэ Хиналтын Комисси тухай 1934 оной Дүрим соо иимэ группануудые эмхидхэхэ хэрэг огто хараалагдаагүй. Хиналтада ажалшадые хабаадуулха хэрэг Гүрэнэй Хиналтын Наркомат тухай 1940 оной Дүрим соо огтолон хараалагдаагүй байгаа. Гүрэнэй хиналтын аппарадые үнэндөө советскэ бусад организацинуудһаа болон эмхи зургаануудһаа амяарлаһан захиралта Гүрэнэй Хиналтын министр байһан Мехлис 1948 ондо гаргаһан юм. Энэ захиралта соо иигэжэ хэлэгдэнэ: «Бүхы шалгалтануудые имагтал СССР-эй ба союзна республиканудай гүрэнэй хиналтын министерствэнүүдэй хиналтын составай хүсөөр бэелүүлхэ. Ямар нэгэн шалтагаанаар алибаа шалгалтада бусад организацинуудай хүдэлмэрилэгшэдые хабаадуулха ябадал хориноб». Тиигэжэ хиналтын органуудай хүдэлмэриие эмхидхэхэ тухай, тэдэнэй хүдэлмэриин арга метод тухай ленинскэ һанал бодол бүдүүлигээр хазагайруулагдаһан байна.

Ганса нэгэн хүндэ шүтэн һүгэдэдэг үедэ, илангаяа хүнүүдые олоорнь гэмнэжэ эхилхэ үедэ, хиналтын гол шухала олохон уялгануудынь гүрэнэй аюулгүйе хамгаалгын органуудта үгтэһэн байгаа. Партиие гартаа абаха гэжэ эдэ органуудай хүтэлбэрилэгшэд һэдэһэниинь мэдээжэ. Хиналта тухай Ленинэй тодорхойлһон һанал бодол ганса нэгэн хүндэ шүтэн һүгэдэхэ ябадалтай огтолон таараладахагүй байба.

Һүүлэй жэлнүүдтэ, илангаяа XX съездын һүүлээр, тодорхойлбол, хиналтые ба гүйсэдхэлэй шалгалтые шангадхаха талаар ганса нэгэн хүндэ шүтэн һүгэдэхэ ябадалай хойшолонгуудые усадхаха зорилгоор манай парти нилээд хэмжээнүүдые абаһан байна. Гэхэ зуура хиналтые эмхидхэлгэдэхи ехэ ехэ дутагдалнуудые сүм усадхаха бүхы хэмжээнүүдые үшөө абаагүй байнабди. Ленинэй заабариин ёһоор эмхидхэгдэхэ ёһотой байһан хиналтын органуудай эмхидхэлэй байгуулалта үшөө һэргээн байгуулагдаагүй байна. Бидэнэр Ленинэй заабаринуудые бэелүүлжэ, мүнөө үеын эрхэ байдалые хараадаа абажа, дээрэһээ доошонь хүрэтэр партийно-гүрэнэй хиналтын органуудые байгуулха зэргэтэйбди.

Мүнөө үедэ хэрэгые зүбөөр эмхидхэхын тула, КПСС-эй Программын болон Уставай эрилтэнүүдые, партиин ба Советскэ правительствын директивэнүүд болон заабаринуудые ямаршье тушаалда хүдэлжэ байһан хүдэлмэрилэгшэ бүхэнэй хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлхын тула партийно-гүрэнэй, ниитын зүгһөө хинаха гээшэ туйлай ехэ удха шанартай болоод байна гэжэ ЦК-гай Тоосоогоор XXII съезд дээрэ баталан абтаһан шиидхэбэри дотор хэлэгдэнэ.

Мүнөө манда бии байгаа хиналтын системын гол дутагдалнуудынь ямар бэ?

Партийна болон гүрэнэй талаар түб газарта, мүн нютаг нютагуудташье нэгэн адли хиналта бэелүүлхэ хиналтын тиимэ центр нэн түрүүндэ манда үгы байна.

Партийна хиналтын ямар байһые абаад үзэе. Энэмнай эмхидхэлэй талаар хангалтатай гэхэ аргагүй. Союзна республиканудай компартинуудай ЦК-нууд, партиин крайкомууд, обкомууд нютаг нютагта хэрэгэйнь ямар байһые һулаар шалгана, партиин шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтые мууса хинана. Тиихэдэ партийна хиналтын тусхайта органууд манайда үгы шахуу бшуу. КПСС-эй ЦК-гай дэргэдэхи Партийна Хиналтын Комитет болон нютагуудтахи парткомиссинууд гол түлэбтөө коммунистнуудай персональна хэрэгүүдые, гуйлтануудые хаража үзэдэг байна.

Гүрэнэй хиналта тухай хэлэхэ болоо юм агша һаа, тэрэнэй органууд үшөөл мууса ажаллана. Тэдэнэр ажабайдалтай, ажалша олониитэтэй һула барисаатай байна, ехэнхидээ штатна хүдэлмэрилэгшэд хиналта хэдэг, энэ хэрэгтэ үргэн ниитэ хабаадуулагдадаггүй байна. СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй хиналтын Комисси (Госконтроль), тэрэнэй органууд хадаа арадай ажахын томо томо асуудалнуудые КПСС-эй ЦК-гай болон Министрнүүдэй Соведэй үмэнэ үсөө табидаг, засагаа хэтэрүүлэн хэрэглэхэ, нюдэ далдалха, түсэб дүүргэлтые худалаар нэмэн бэшэхэ, эдилгэ абаха, гүрэнэй материальна зөөри үрихэ гэхэ мэтэ хорото ябадалнуудые заримдаа обёоронгүй гарадаг байна.

Мүнөө Госконтроль болбол бодото дээрээ милициин лэ хэхэ юумэ хэнэ, зүгөөр илгаань юуб гэхэдэ, засаг хэтэрүүлһэн гү, али гэмтэ ябадал гаргаһан ушарые элирүүлээд, зэмэтэниинь харюусалгада сэхэ хабаадуулдаггүй, харин тэрэ хэрэгые милицидэ гү, али прокуратурын органуудта дамжуулдаг байна. Госконтроль болбол ехэл болоо һаа, засаг хэтэрүүлһэн гү, али гэмтэ ябадалые тэмдэглэдэг, харин иимэ ушарай гараха ябадалые уридшалан зайсуулха хэмжээ абадаггүй бшуу. Хиналта эмхидхэхэ хэрэгтэхи томо томо дутуу дунданууд манай ажахын байгуулгада, экономикынгоо хүгжэлтые хүтэлбэрилгэдэ ехэхэн уршаг һаад татана.

Ажахын асуудалнуудаар партиин гаргаһан директивэнүүдэй дүүргэлтые, арадай ажахын түсэбэй дүүргэлтые хиналтын органууд шалгаха уялгатай гү? гэжэ асуудал гарахадаа болохо. Уялгатай, нүхэд, энэ хадаа партийно-гүрэнэй хиналтын уялга мүн. Тиигэжэ В. И. Ленин хэлэдэг һэн, бидэнэр тиимээр хэрэгээ ябуулха ёһотойбди. Һайнаар табигдаһан партийно-гүрэнэй үргэн хиналта болбол түсэблэлгын органуудай, совнархозуудай, предприятиин болон барилгануудай хүдэлмэриие һайжаруулха ябадалдань партида туһалха ёһотой.

Нюдэ далдалха, үлүүлэн бэшэхэ, нютагай илгаа гаргаха, эдилгэ абаха, гүрэнэй материальна зөөри үрихэ ба хулгайлха гэхэ мэтэ ябадалнуудтай тэмсэхэ хэрэг хиналтын органуудай шухала зорилгонь болоно.

Тиигээд тиимэрхүү ушарнууд нилээд олон үзэгдэнэ хаям даа. Калининскэ областиин колхоз, совхозууд 1962 оной гансахан нэгэдэхи кварталда гүрэнэй тоосоо үгэхэдөө 140 ушарта үлүү бэшэһэн, худалаар мэдээсэһэн байна. Запорожско областиин колхоз болон совхозууд энэ жэлэй 6 һарада 116 иимэ ушар гаргаһан байха юм. Грузиин ССР-эй Душетскэ районой Нοджи тосхоной колхоз жэлэй тоосоон соогоо 46 толгой эбэртэ мал, 50 гахай, 226 хони ямаа үлүү харуулһан байна.

Шэтын совнархозой барилгын организацинуудта нэгэ жэл соо барилгын хүдэлмэриин үнэнтэ дүүргэлтэһээ 38 ушарта үлүүгээр харуулһан ябадал элирүүлэгдээ. Зай энэ жэжэ юумэ гээшэ ааб даа гэжэ хэлсэхэдээ болохо. Теэд хэрбээ иимэ ушарые саг соонь элирүүлээгүй, хамажа хаягүй һаа, манай хүгжэлтэдэ горитой һаад боложо болохо бшуу.

Гүрэнэй, кооперативна зөөри ба материальна эд хулгайлха, үрихэ ябадал арадай ажахыда ехэ хохидол хүргэнэ. 1962 оной оройдоо нэгэдэхи хахад соо сүүдтэ үгтэһэн хэрэгүүдые харахада, 56 миллион түхэригэй үрилтэ хэгдэһэн байна.

Гэхэтэй хамта нютагай оло олон эмхи зургаанууд алибаа жүүлигүүд, хара мэхэшэнтэй эрид тэмсэнэгүй. Киргизскэ ССР-эй трикотажна фабрикануудта шурган ороһон жүүлигүүд үни саг соо гүрэнэй зөөри хулуудаг байгаа. Тэдэнэр гурба миллион түхэригһөө үлүү сэнтэй гүрэнэй материальна зөөри хулуугаа. Гэмтэ ябадалтаниие совет сүүд шангаар хэһээгээ. Гэбэшье эдэ жүүлигүүд партийна, совет болон бусад эмхи зургаануудай нюдэн доронь байжа, хэдэн жэлэй турша соо хорото ябадал яажа хэжэ байдаг байгааб?

Узбекскэ ССР-эй хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностьда ехэ ехээр үрилтэ хэһэн ябадалнууд элирүүлэгдээ һэн. Гүрэнэй үйлэдбэриин гаршагаар бэеэ далдалаад, хара мэхэтэ хэдэн бүлэг хүнүүд үмсын үйлэдбэри үргэнөөр хэжэ, продукци ехээр гаргажа, худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдтэй хамта гүрэнэй угаа ехэ мүнгэ зөөри хэдэн жэл соо үбэршэлжэ байгаа. Энэ хулууша «конторын» хэрэг хэды шэнээн үргэнөөр ябуулагдадаг байһаниинь 150 хүнэй харюусалгада хабаадуулагдаһан дээрэһээ харагдана.

Казагай, Литвагай, Украинын ССР-нүүдэй болон РСФСР-эй хэдэн областьнуудай ажахынуудта таряа ба таряанай зүйл ехээр хулууһан, үриһэн хорото ябадал тухай хэрэгүүд мүнөө мүрдэгдэжэ байна. Энэ хэрэгтэ зэмэтэ нюурнууд дүрбэ миллион шахуу пүүд таряа үреэ. Иимэ ушарнуудта элдэб жүүлигүүд хадаа таряа хуряалгын үедэ орооһоной тоо бүридхэлэй һайнаар табигдадаггүй, орооһо зөөхэдөө, тэрэ тоодо түмэр замаар зөөхэдөө, хиналтагүй байдаг ушарнуудые **һамбаашалдаг** байгаа.

Эдилгэ абаха ябадалда совет хүнүүд уур сухалаа хүрэжэ, үзэн ядана. Энэ хадаа урданай муухай үлэгдэл мүн. Энэ муухай үбшэн центральна эмхи зургаануудта үзэгдэнэ, энэ үбшэн партийна билетэй зарим хүдэлмэрилэгшэдые нэрбэһэн байна. Эдилгэшэн хадаа арадай ажал хүдэлмэреэр бүтээгдэһэн эд зөөриие өөрынгөө ашагта зорюулан, хонжоо наймаанай зүйл болгоно. Эдэнэр эдилгэ абаад, гүрэнэй фонднуудые үринэ, байрада орохо ордер, барилга хэхэ газар, пенси хуули бусаар үгэнэ, дээдэ һургуулида оруулна, үлүүдэхэдээ диплом үгэнэ.

Эдилгэ абаха, үгэхэ ябадалые В. И. Ленин революциин эгээ хорото дайсан гэжэ нэрлэгшэ һэн. КПСС-эй ЦК энэ жэлэй эхеэр эдилгэ абаха, үгэхэ, арадай зөөри үрихэ ябадалтай тэмсэлые шангадхаха тухай тусхай бэшэг бэшэжэ, партийна организацинуудта хандаһан байна. Эдилгэ абаха, үгэхэ болон бусад муухай ябадалнуудые бидэнэр огтолон үгы хэжэ шадахабди, үгы хэхэ ёһотойбди. Жүүлигүүд, хулгайшад, эдилгэ абагшадай гэмтэ ябадалаа хэхэ аргынь үгы болгохоор олониитые элсүүлэн эмхидхэхэ ёһотойбди.

Албата эрхээ коммунистнуудай хэтэрүүлһэн ушарнуудта зарим партийна комитедүүдэй эрид хэмжээ абадаггүй, үнгэрхэдөө тэдэниие аршалдаг ябадалынь огто тэсэшэгүй.

Хуули эбдэгшэд партиин гэшүүн байһан дээрэһээнь тэдэниие аршалха ябадалые В. И. Ленинэй эрид буруушаадагынь мэдээжэ. Совет засагай хуулинуудые эбдэһэн коммунистнуудай харюусалгые бага болгохын тула хүтэлбэрилхы партиин эрхые хэрэглэхэ алибаа ушарые усадхахые В. И. Ленин эридэг һэн.

Коммунистнуудай харюусалгые һуларуулха ябадалда В. И. Ленинэй эбсэшэгүй байһыень 1922 оной мартын 18-да Политбюрогой гэшүүдтэ бэшэһэн бэшэгынь гэршэлнэ. Зэмэтэ ябадал гаргаһан, партиин гэшүүдые сайруулха гэжэ партийна ба советскэ организацинуудай оролдоһон ябадалые тэрэ бэшэг соогоо Ленин эрид шууд буруушаана. Ленинэй энэ бэшэг толилогдоогүй һэн. Гэбэшье энэнь тон шухала, тон һонирхолтой документ байна, тиимэ хадань дүүрэн уншахамни.

Иимэ ушараар шалтагаалжа, В. И. Ленин тэрэ бэшэг бэшэһэн юм. Московско Соведэй байра байдалай таһагай хүдэлмэридэхи дутуу дунданууд тухай гомдол В. И. Лениндэ ороһон байгаа. Владимир Ильич тэрэниие шалгахыень Совнаркомой хэрэгүүдые эрхилхэ Управленидэ даалгаа. Шалгалтын дүнгүүд партиин Московско Комитедэй бюро дээрэ, мүн Московско Соведэй Президиум дээрэ харагдаһан юм.

МК-гай бюро ба Моссоведэй Президиум болбол Совнаркомой хэрэгүүдые эрхилхэ Управлениин хүдэлмэрилэгшэ нүхэр Дивильковскиин шалгахадаа элирүүлһэн баримтануудые буруушааха гэжэ оролдоһон байба. Тиигээд албандаа гэмтэ ябадал гаргаһан харюусалгата коммунистнуудые сүүдтэ үгэхэгүй гэжэ МК-гай бюро, Моссоведэй Президиум шиидхэһэн байгаа. Энэ ушарһаа Владимир Ильич тэрэ бэшэг бэшээ һэн, тэрэ ажаглалтануудынь би уншахам. Тиимэ ушартай дашарамдуулан, Владимир Ильич ЦК-гай Политбюрогой гэшүүдтэ иимэ бэшэг бэшэбэ:

«Моск(овско) Ком(итет) (мүн нүхэр Зеленский тэрэ тоодо)—тэрэ тиихэдэ РКП(б)-гэй Московско Комитедэй секретарь байһан юм — үлгэжэ алахаар болоһон гэмтэ ябадалта коммунистнуудые бодото дээрээ нэгэнтэ бэшэ **сайруулжа** байна». Ильич тон сэхээр хэлэһэн байна бшуу!

«Энэнь «алдуу эндүү» дээрэһээ хэгдэнэ. Теэд энэ **«алдуу эндүүгэй»** аюулынь угаа **ехэ. Иигэжэ дурадханаб:**

1). Нүхэр Дивильковскиин дурадхалые баталан абаха.

2). М(осковско) К(омитедтэ) **коммунистнуудай гэмтэ хэрэгые сайруулһанайнь түлөө** шанга донгодолго хэхэ (сайруулгыень тусхайта комиссида үгэхэ).

3). **Коммунистнуудай зэмые «сайруулха» талаар сүүдтэ «нүлөө хэхэ»** гэһэн зааханшье һэдэлгэ гаргаһан хүнүүдые ЦК **партиһаа гаргажа хаяха** гэжэ бүхы Губкомуудта баталан дуулгаха.

4). Коммунистбэшэ хүнүүдтэ орходоо коммунистнуудые сүүдүүд бүри шангаар хэһээхэ ёһотой гэжэ НКЮСТ-дэ заабари бэшэгээр дуулгаха (тэрэниие Губкомпартнуудта тарааха).

Энээниие дүүргээгүй һаа, нарсудьянар, НКЮ-гэй Колл(егиин) гэшүүд **албанһаа үлдэгдэхэ.**

5). Моссоведые хэблэлдэ бэшэжэ, **халуугаар шабхуурдахыень** ВЦИК-гэй Президиумдэ даалгаха.

ЛЕНИН».

18. III-22 он.

Бэшэгэйнгээ һүүлдэ Ленин иигэжэ нэмээнэ: «P. S. Эшэбэритэй, жэгшүүритэй ябадал: засаг барижа байһан парти «өөрынгөө» золигуудые аршална!».

Ленин иимэл даа! Коммунистын үндэр нэрые бузарлуулһан хүнүүд тухай ямар ууртайгаар, эбсэшэгүйгөөр хэлэнэб, тиихэдэ партиин нэрэ хүндэ тухайда, арадай ашаг туһа тухайда ямар инагаар, оролдосотойгоор Владимир Ильич Ленин асуудал табинаб даа! Ленинэй һургадаг ёһоор бидэнэр хэрэгээ хэхэ ёһотойбди.

Партиин гэшүүд хадаа бусад ажалшадһаа ямаршье үлүү байдалгүй, үлүү эрхэгүй юм, тэдэнэр имагтал бүри ехэ уялгатай юм гэһэн В. И. Ленинэй заабариие хэлбэрилтэгүйгөөр хүтэлбэри болгохо ёһотойбди.

Шэнэ үедэхи партийно-гүрэнэй хиналта

Нүхэдүүд! КПСС-эй Программа соо онсо тэмдэглэгдэһэнэй ёһоор, коммунизмые үргэн далайсатайгаар байгуулха үедэ манай гүрэнэй системэдэ Коммунис партиин үүргэ ба удха шанарынь улам саашала ехэ болоно. Эгээл иимэһээ социалис общественэй эгээ хүндэтэй ниитын организаци мүн байһан манай парти хиналтын бүхы хэрэгые толгойлхо, тэрэнэй эмхидхэхы ба шэглүүлхы хүсэниинь болохо ёһотой.

Дээрэһээ доро хүрэтэр хиналтын гуримай системэ байгуулхадаа, партийна болон гүрэнэй хиналтые нэгэдүүлхэ, ажалшадай үргэн олониитые хабаадуулһан нэгэдэмэл, бүгэдые харьяадаа абаха, хододоо ажаллажа байдаг хиналта байгуулха тухай Ленинэй һургаалые үндэһэ һуури болгохо ёһотойбди.

Нүхэд! Манайда партиин 10 миллион гэшүүд, 20 миллион комсомолшууд, профсоюзай 66 миллион гэшүүд бии. Хэрбээ бидэ эдэ бүхы хүсэнүүдые хүдэлгэжэ, хиналтын хэрэгтэ хэрэглээ һаамнай, харагдангүйгөөр илааһа батаганааншье ниидэжэ гарахагүй һэн. Теэд заримдаа манай организацинуудай хамар доронь байгаад, арадай зөөриие жүүлигүүд хулуужа, урижэ байдаг. Энэ хадаа хиналтын хэрэгһээ оло-

(Үргэсхэлынь 2-дохи нюурта)

НУХЭР Н. С. ХРУЩЕВОЙ ЭЛИДХЭЛЭЙ ТҮГЭСХЭЛ

нитые зайлуулһан газарнуудта болодог. Хиналта хэдэг хүнүүд заримдаа хулгай хэжэ байхыень хараһан мүртөө хараагүй болосогоодог, юундэб гэхэдэ, тэдэ жүүлигүүдтэй хамта гүрэнэй юумэ хулуулсана. Хиналта тухай ленинскэ ёһо гуримые эрид шууд һэргээхэ шухала.

Сталин олониитэдэ этигэгшэгүй һэн. Тэрэ хүдэлмэришэнэй партиин гэшүүн аад, хүдэлмэришэниие хүндэлдэггүй һэн. Хүдэлмэришэнэй дундаһаа гараһан хүн тухай: энэш станогой хажууһаа ерэһэн хүн, үшөө хайшаа хамараа шэхэнэб! гэжэ доромжолон хэлэдэг һэн.

Владимир Ильич Ленин олониитые гүнзэгы ойлгодог байгаа, хододоо хүдэлмэришэдтэй хамта байгша һэн. Революциин һүүлээр Ленин удаан ажаһуугаагүй, теэд хараад үзыт, олониитэтэй хэды нягта холбоотой байгаа һэм. Лениндэ таряашадай түлөөлэгшэд, хүдэлмэришэдэй, солдадуудай делегадууд ходо ерэдэг бэлэй. Хэдэн арбаад километр газарта байһан деревнидэ электростанциин нээгдэхэдэ ошодог һэн. Ленин хүнүүдтэ, таряашадта ошожо, тэдэнэй һанал бодолые хүнэй хэлэһээр бэшэ, харин өөрөө хаража, шагнажа мэдэхые хүсэдэг байгаа. Митинг дээрэ эндэшье, тэндэшье үгэ хэлэхэ. Ондоо үгэ хэлэхэ хүн үгы байдаг байгаа гү? Байгаа. Теэд Ленин заводуудта ошожо, миил үгэ хэлэхэ гэдэггүй, харин хүн зон ямар байнаб гэжэ хараха, хөөрэлдэхые хүсэдэг һэн, хүдэлмэришэдтэ бэеэ үгэжэ, ажаллажа ябаһан хадаа, хүдэлмэришэд ямар бодолтой байнаб гэжэ өөрөө мэдэжэ абаха гэжэ оролдодог байгаа.

Тиихэдэ Сталин хаагуур ябагша һэм? Троцкистнууд, зиновьевицуудтай тэмсэл боложо байхада, «Динамо» завод нэгэтэ ошоо һэн. Тэрээнһээ хойшо заводуудаар ябаагүй. Бүхы ябадалынь дача Кремль хоёроор дүүрэдэг һэн. Кремльдэ хүнүүдэй орохонь хорюултай байгаа. Городоорше ябахаяа айдаг һэн, хүнүүдһээ айдаг һэн. Өөрыгөө булад хайрсаг соо хааһан хүн байгаа. Олониитэтэй холбоогүй байхада, ямар байдал гээшэб!

Сталин юундэ тиигэдэг байгааб? Олониитэтэй холбоотой байха гэһэн зориг хүсэлгүй байгаа — таряашадһаа таһараа, хүдэлмэришэдһөө таһараа. Тиимэһээ партидашье түшэглэдэггүй байһан юм. Тэрээндэ гүрэнэй хэһээлтын органууд хэрэгтэй байһан. Тиимэл юумэ хэрэгтэй байгаа! Тэрээндэ чиновник ёһоной госконтроль хэрэгтэй байһан, тиигээд тэрэнэй шалгалтаар лэ хэрэгэй ямар ябаһые сэгнэдэг байһан.

Теэд иимэ байдал хүдэлмэришэн ангиин аша туһада, олониитын аша туһада харюусадаг байгаа гү? Үгы. Энэнь гансал хүнэй туһада харюусадаг байгаа. Тэрэ (Сталин) минии үхэхэдэ бултадаа хосорхот, империалистнууд таанадые бажуужа алаха гэжэ хэлэгшэ һэн.

Теэд бидэнэр хосорногүйбди, ажаһуунабди, хүдэлнэбди! Гэхэһээ саада тээ империалистнуудые хабшанабди, горитойхоноор, шангаар хабшанабди!

Ленин Сталин хоёрой хоорондохи илгаань иимэл даа. Бидэ Ленинэй хэрэгтэ үнэмди, Ленинэй замаар ябанабди!

Нэгэдэмэл хиналта хэхын тула партийна ба советскэ организацинуудые ниилүүлхэ зорилго табихадаа, В. И. Ленин иимэ ниилүүлгэ болохоор бэшэ, хэгдэхээр бэшэ гэжэ тоолодоггүй һэн. Хэрбээ энэ ашагтай һаань, хэрбээ нигэхэдэ хэрэгтэ туһатай һаань, иимэ ниилүүлгэ хэхэдэ ямаршье һэжэг түрэхэ ёһогүй гэжэ В. И. Ленин хэлэдэг байгаа. **Советскэ ба партийна хиналтые уян һайнаар ниилүүлээ һаа, амжалтатай ажалай, манай политикын тон ехэ хүсэнэй эшэ үндэһэ болохо гэжэ В. И. Ленин тоолодог һэн.**

Ленинэй заабаринуудһаа үндэһэлэн, мүнөө үеын эрхэ байдалай дүй дүршэл, эрилтэ хүсэлэлые хараадаа абалсан, партийна ба гүрэнэй хиналтын эмхидхэлые хайшан гээд хэрэг дээрэнь бэелүүлхээр хараалагданаб?

Бидэнэрэй һанахада, хиналтын нэгэдэмэл центр — Партийно-гүрэнэй хиналтын комитет байгуулаа һаа ашагтай байна. Энэ комитет нютаг нютагуудта өөрын тусхайта органуудтай байха.

Партийно-гүрэнэй хиналтын органууд бодото дээрээ партиин хүсэтэ зэбсэг болохынь тула, тэдэ органууд тусхайта түлөөлэгтэй, эрхэтэй байха ёһотой. Тиихэтээ хамта хиналтын бүхы органуудай энэ эрхэеэ зүбөөр хэрэглэхынь тула, захиргаанай хэмжээгээр дашуурхагүйнь тула хэмжээн абтаха ёһотой. Партиин бүхы гэшүүдэй, бүхы совет хүнүүдэй хаража байхада, эдэ органууд хадаа гансал шалгадаг, хэһээдэг органууд бэшэ, харин гэмтэ ябадалай гарахагүйн тула хэмжээ абадаг, хүдэлмэридөө дутуу дунда, алдуу эндүү гаргахагүйгөөр кадрнуудые хүмүүжүүлдэг, партиин ба правительствын директивэнүүдые дүүргэхээр тэдэниие шэглүүлдэг гол уялгатай органууд мүн байна гэжэ харагдаха ёһотой.

Энэ асуудалые Владимир Ильич Ленинэй гэгээн сэсэнээр табидаг байһаниие һануулһууб. «Хүдэлмэришэнтаряашанай инспекциин зорилгонь гансал, имагтал «бариха», «элирүүлхэ» бэшэ (энэ хадаа сүүдэй зорилго, сүүдтэй Рабкрин нягта холбоотой, зүгөөр уялгань адли бэшэ) байха, харин **хэрэгые заһажа шадаха** зорилго болоно.

Саг соонь хэрэгые шадамараар заһажа абаха ябадал — Рабкринай гол зорилгонь мүн». (Зохёол, т. 33, хууд. 21).

Партийно-гүрэнэй хиналтын органуудай, хамагай түрүүндэ Партийно-гүрэнэй хиналтын комитедэй гол зорилгонууд ба эрхэнүүдынь ямар байха ёһотойб?

Центртэхи ба нютагуудтахи хиналтын органууд КПСС-эй ЦК-гай таһагуудтай, мүн СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй аппарадтай, нютагай партийна комитедүүдтэй, партийна болон советскэ организацинуудтай хамта партида Программаяа бэелүүлхэ, коммунис байгуулалтын хүтэлбэриие һайжаруулха, КПСС-эй XXII съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр туһалалсаха ёһотой. Тэдэнэр болбол парти ба правительствын директивэнүүдэй бодото дээрээ бэелүүлгые шалгаха зорилготой. Промышленностьда, барилгада, хүдөө ажахыда үйлэдбэриие үргэдхэхын, продукциин шанарые һайжаруулхын, тэрэнэй өөрынь үные хямдаруулхын, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын тула дотоодын арга боломжонууд хэр элирүүлэгдэнэб, хэр хэрэглэгдэнэб гэжэ үдэр бүриин хиналта бэелүүлхэ гээшэ тон шухала байна.

Продукциин шанарай түлөө, муу шанартай голодоһо гаргаха ябадалтай тэмсэлэй асуудалнуудта онсо анхарал табиха шухала, иимэ ушар бүхы обществодо, ажалшан бүхэндэ тон ехэ хоро хүргэнэ.

Промышленна эдэй, арадай хэрэглэлэй зүйлнүүдэй шанарай муу тухайда олон гомдолнууд Центральна Комитедтэ, Министрнүүдэй Соведтэ ороно. Хоёр биншыхан жэшээ абая. Херсонско совнархозой Ждановай нэрэмжэтэ Николаевска оёдолой фабрика, жэшээлхэдэ, оёһон 100 эд бүхэнэйнгөө оройдоо 15-ыень һайн шанартайгаар гаргана. Муу шанартай 85 процент продукци гаргаха гээшэмнай ядаһан лэ хэрэг даа!

Минскэ радиозаводой «Неман-3» гэжэ түхэлэй телевизорнуудые абаад үзэгты. Тэрэ заводой директорынь нүхэр Шаповал байһан. Нүхэр Шаповалда зорюулагдаһан нэгэ бэшэг уншахам. Энэ бэшэг Ригэ городһоо нүхэр Красноваһаа ерээ. Энэ нүхэр «Неман-3» телевизор абаһан байгаа.

«Үни удаанай телевизор абажа ядаһан хүм. Тиигээд гүрэнэйнгөө аша туһаар минии һанал бодолни хүсэлдэбэ, би сэнгыһь хэһэг хэһэгээр түлэхөөр телевизор абабаб. Тэрэнэй түлөө 293 түхэриг түлэжэ, нилээд бэеэ гарзатуулааб.

Танай заводой бүтээһэн «Неман-3» гэжэ түхэлэй телевизор 1962 оной февралиин 3-да абаа һэм, тиигээд февралиин 28-һаа тэрэм хүдэлхэеэ болиһоо, одоошье минии зоболон эхилбэ даа.

Телевизор хүдэлнэгүй. Иимэ үнэтэй продукци заводтоо гаргажа байһан аад, тэрэниие худалдажа абаха хүнүүд тухай һанаагаа зободог хүн гүт? Энэтнай хүниие баярлуулхын орондо, хохидуулна ха юм. Энэ бэшэг минии бэшэнэ бэшэб, юуб гэхэдэ, танай үйлэдбэриин телевизор абаһанһаа хойшо минии «бэеэ һамааргаха юумэмни» телевизор бэшэ, харин телевизионно ателье болонхой».

Телевизионно ательегээр бэеэ һамааргаха гээшэ ямар хэрэг бэ даа гэжэ таанар мэдэнэ бшуут даа! Иимэ бэшэг абахадаа, заводой директор эшэжэ, газар доро орохо ёһотой байгаа! Нүхэд, иимэ бузар ушарые үгы хэхэ хэрэгтэй. Манай продукци дэлхэй дээрэ эгээ эрхим һайн байха гэжэ хоолоор шашаад, голодоһо гаргадаг хүнүүдые үйлэдбэриин хүтэлбэрилэгшэ болгохоһоо байтагай, дүтэшье табиха хэрэггүй!

Хиналтын органууд административно-хүтэлбэриин аппарадые саашаданъ парижуулан һайжаруулха, тэрэниие хямдаруулха хэрэгтэ горитой туһаламжа партида хүргэжэ шадаха. Албан хойрог, ужаг уудагай ябадал манай хэрэгтэ ехэ хоро хүргэнэ. Хэрбээ партийно-гүрэнэй хиналтын органууд албан хойрог ябадалтай шууд тэмсэл эмхидхэжэ, албан засагаа хэтэрүүлдэг нюурнуудта эсэргүүсэн, энэ хэрэгтэ олониитые элсүүлэн, партида туһалжа шадаа һаа, өөрынгөө шухала зорилгонуудай нэгые дүүргэжэ шадаха байна.

Имагтал хүдэлмэришэд, колхознигууд, интеллигенци болон олониитын организацинуудай эдэбхитэй туһаламжын ашаар лэ жүүлигүүд, эдилгэшэд, ажал хэдэггүй хубалзанар, албан хойрог хүнүүд гэхэ мэтын гүрэнэй зөөридэ гараа хүрэдэг хүнүүдэй толгойгоо шэхэхэ нүхэ һүбыень хаана яанагүй хаажа шадахабди. Ажалай хэмжээ ба хэрэглэлэй хэмжээнэй хойноһоо тон парин хиналта бэелүүлхэ шухала. Арад зоной байра байдал, соёл болбосоролой эрилтэ хангадаг, нийтын эдеэ хоолой предприятинууд болон худалдаа наймаанай эмхи зургаануудай хүдэлмэриие хинан шалгаха хэрэгтэ ажалшадые үргэнөөр хабаадуулха нэмэлтэ хэмжээнүүдые хаража үзөө һаамнай һайн байгаа.

Партийно-гүрэнэй хиналтын комитет ба тэрэнэй органууд нютаг нютагуудта партиин директивэнүүдэй ямараар бэелүүлэгдэһэниие шалгаһан дүнгүүдээ согсолоод, гүрэнэй удха шанартай бүхы асуудалнуудые КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй үмэнэ табижа байха уялгатай.

Партийно-гүрэнэй хиналтын органуудта эдилгэ абаха, үгэхэ, хулгай хэхэ, хонжоо үйлэдэхэ ябадалай хэрэгые мүрдэхэ мэргэжэлтэй бүлэг инспекторнүүдтэй байха хэрэгтэй ха.

Партийно-гүрэнэй хиналтын комитедэй бүхы хүдэлмэринь КПСС-эй ЦК-гай ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй хүтэлбэри доро ябуулагдаха байһаниинь элитэ бэзэ даа.

Хиналтын органуудые байгуулга болбол парти ба правительствын шиидхэбэринүүдэй бэелүүлгын түлөө бүхы партийна организацинуудай, партийна комитедүүдэй харюусалгые улам дээшэнь үргэхэ ёһотой. Энэ хадаа хиналтын талаар нилээд уялгатайшье һаа, мүнөө дээрээ тэрэ уялгаяа шадабаритайгаар дүүргэдэггүй гүрэнэй органуудта мүн лэ хабаадана.

Манай һанахада, республиканууд, хизаарнууд болон областьнуудта Партийно-гүрэнэй хиналтын комитедүүдые байгуулха хэрэгтэй байна, эдэ комитедүүд Партийно-гүрэнэй хиналтын комитедэй нютагуудтахи органууд болохо ушартай.

Орон дотороо хиналтын системэ эмхидхэхэ тухай зарим һанамжанууд иимэ байна.

Нүхэд! Партийно-гүрэнэй комитедтэ найдашоод лэ, энэ комитедэй байгуулагдамсаар дутуунууднай һалхяар үлеэгдэһэн мэтэ үгы болошохо, парти, правительствын директивэнүүдэй дүүргэлтые шалгаха ябадал зүн соогоо һайжаршаха юм гэжэ һанаха болоо һаа, эндүүрһэн хэрэг болохо бшуу. Эдэниие бэелүүлхын тула нэгэ хэды саг хэрэгтэй, бүхы партийна, советскэ органуудай схэхэн оролдолго хэрэгтэй. Эдэ органуудта хүдэлхыень һайн һайн коммунистнуудаа хайрлангүйгөөр эльгээхэ, партийнабэшэ нүхэдые үргэнөөр хабаадуулха, хиналтын органуудта саг үргэлжэ туһалха, анхарал, дэмжэлгэ үзүүлжэ байха хэрэгтэй.

Хиналтын системые шэнэдхэн байгуулхатаяа хамта парти, правительствын директивэнүүдэй дүүргэлтын түлөө, тушаалта хэрэгэйнгээ түлөө ехэшье, багашье хүдэлмэришэн бүхэнэй харюусалга ба журам гуримаа дээшэлүүлхэ талаар бэшэншье хэмжээнүүдые абаха шухала, тиигээд хүдэлмэрилэгшэ бүхэн хадаа ёһото революционно ёһоор, ошо бадаржа, коммунизм байгуулгын агуу ехэ хэрэгтэ амин бэеэ бүримүһэн үгэхэ ёһотой.

Арадай ажахын партийна хүтэлбэрилгые шэнэдхэн байгуулха, партийно-гүрэнэй ба олониитын хиналтые нарижуулан һайжаруулха талаар хараалагдаһан хэмжээнүүдые бэелүүлгэ болбол коммунис общество байгуулгын агуу ехэ Программые бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ манай партиин, манай арадай хүсые улам улам арьбадхаха байна.

***

Нүхэд!

Элидхэл соо найруулагдаһан ЦК-гай Президиумэй дурадхалнууд партийна болон гүрэнэй байгуулалтын, оронойнгоо арадай ажахые хүтэлбэрилгын тон шухала үндэһэн асуудалнуудта хабаатай байһыень харанат. Эдэ хэмжээнүүд ажабайдалай эрилтэһээ уламжалжа, XXII съездын шиидхэбэринүүдые түргөөр бэелүүлхэ, манай партиин Программые гүйсэдхэхэ хэрэгтэ зорюулагдана.

Эгээ орёо хүндэ асуудалнуудые шиидхэхэдэмнай манай бүхы партида, тэрэнэй ЦК-да, бүхы коммунистнуудта агуу ехэ В. И. Ленин, тэрэнэй ажал ябуулга, тэрэнэй сэсэн мэргэн захяа заабаринууд революционно зохёон байгуулгын жэшээ боложо үгэнэ.

Экономикын асуудалнуудые, арадай ажахые хүтэлбэрилгын зорилгонуудые В. И. Ленин эгээл түрүүн табидаг һэн. Эдэ асуудалнууд ганса манай дотоодын бэшэ, мүн уласхоорондын байдалда угаа ехэ политическэ удха шанартай гэжэ онсолон тэмдэглэдэг байгаа. Тиигэжэ түүхын хүгжэлтые алас холо харадаг һэн.

«...Асари ехэ, бүхэдэлхэйн удхатай хэрэгые ородой пролетариадай мүнөө дээрээ дутамагшаг хүсөөрөө бэелүүлжэ байһан хэрэгые нэгэ заа гүнзэгыгөөр, урид хараха болоо юм һаа,— гэжэ Владимир Ильич хэлэгшэ һэн,— хүтэлбэрилгын элдэб системые бүри олон дахин шэнэдхэн байгуулга, **дүй дүршэл дээрэ шалгалга, дүрим журам бэхидхэхэ талаар элдэб** нормонуудые гаргалга зайлашагүй гэжэ ойлгогдохо байна, хэзээ үнидэ зохёогдоһон заабаряар лэ шэнэ общество эмхидхэлгын формонуудые нэгэ доро, нэгэ далайсаар иимэ ехэ хэрэг бүтээжэ болохо юм гэжэ бидэнэр хэзээшье һанадаггүйбди, **ерээдүй тухайда бэшэһэн ухаатай нэгэшье мэргэжэлтэ тиигэжэ юрэдөө һанаандаашье** оруулаагүй байгаа» (Зох., том. 27. хууд. 374).

Эмхидхэлгын хэрэгтэ хүтэлбэрилгын уставууд, нормонууд, хуулинуудые гурба дахиншье шэнэдхэн зохёохо хэрэгтэй, партиин засагаа барижа байһан үедэ эмхидхэлгын хэрэг хадаа тэрэнэй гол, үндэһэн, онсо шухала зорилгонь мүн, тиигээд энэ хэрэг хадаа оло олон дүй дүршэл, оло олон алхам, оло олон шэнэдхэлгые эринэ гэжэ Владимир Ильич заадаг һэн.

Партийна ажал ябуулгын һүүлшын жэлнүүдэй дүй дүршэл промышленность, барилга, хүдөө ажахын хүтэлбэрилгые шэнэдхэн байгуулга хадаа, эмхидхэлэй асуудалнуудые шиидхэхэдээ, ленинскэ гол ёһонуудые һэргээн бодхоолго, шэнэ үетэй зохилдуулан, тэдэ гол ёһонуудые хүгжөөлгэ тон туһатай хэрэг гэжэ харуулна.

Манай ажахын байгуулгын хэмжээн тон үргэн ехэ болоо, тэрэнэй нүлөөнь дэлхэйн хүгжэлтэдэ нилээд ехээр ургаа. Мүнөө Советскэ Союзтай хамта социалис лагериин арадууд социализм байгуулна, социалис лагерьта хүн түрэлтэнэй гурбанай нэгэ хубинь хабаадана.

Дэлхэйн хүгжэлтэдэ хоёр шэглэл элеэр харагдана. Нэгэдэхи шэглэлынь — социалис оронуудай национальна ажахынуудай улам бүри нягта холбоотой боложо, тэрэнэй үйлэдбэрилгын хүсэнүүдэй интернациональна удхатай боложо байһан прогрессивнэ хүдэлөөн. Хоёрдохи шэглэлынь — капиталис «интеграци», энэнь ямар зорилготойб гэхэдэ, түргөөр ургажа байгаа дэлхэйн социализмын системэдэ эсэргүүсэн, элдэб оронуудай монополистическэ капиталай хүсые нэгэдүүлхэ гэһэн зорилготой. Теэд нэгэдэхэ гэһэн монополинуудай хүсэл империалистнууд хоорондын зүрилдөөн, хабиралдаан, конфликтнуудые улам бүри хурсадхахань заатагүй.

Үйлэдбэрилгын хүсэнүүдэй мүнөө үеын хэмжээнһээ дулдыдуулан, ажахын байдалые ёһото интернациональна болгохо зорилгые гансал социализм шиидхэжэ шадаха байна. Нэгэдэмэл түсэбөөр хүгжэхэ бүхэдэлхэйн нэгэдэмэл ажахые байгуулха шэглэл «капитализмын үедэшье тобойжо харагдана, тиигээд саашадаа улам хүгжэхэ байһаниинь дамжаггүй, зүгөөр социализмын лэ үедэ дүүрэн түгэсэхэ юм» гэжэ В. И. Ленин тэмдэглээ һэн. (Зох., том. 31, хууд. 125).

Социалис оронууд эгээ эхинһээ хойшо өөрынгөө национальна экономикые бүхы хэмжээгээр бүхэжүүлхэтээ хамта, экономическа холбоогоо бүхы талаарнь хүгжөөжэ, бэе бэедээ туһалалсажа, энэ хэрэгтээ томо томо амжалтануудые түйлаһан байна.

Дэлхэйн социалис системын бии байһан ушарта тулгалһан, угаа ехэ булюу һайн байдалаа хэрэглэхэ талаар харюусалгамнай мүнөө үедэ бүри ехэ болоно. Эгээл иимэ дээрэһээ пролетарска интернационализмын гол ёһонуудта **үндэһэлэн, социалис оронуудай хоорондохи экономическа барисаае саашань хүгжөөхэ хэрэг** угаа **ехэ** удха шанартай болоно. Дэлхэйн социалис системэ болбол дэлхэйн томо индустриальна центр түргөөр боложо байһыень хараадаа абалсаха хэрэгтэй. Тэрэнэй хубинь дэлхэйн үйлэдбэридэ 37 процент шахуу мүнөө болоод байна. **Социалис оронуудай национальна промышленность социалис ёһоор ажалаа хубаарилгада үндэһэлжэ, саашадаа бүри хурдаар хүгжэхэ аргатай. Олониитын ажабайдалай шиидхэхы хэрэгтэ — материальна үйлэдбэриин талаар капитализмые социализмын булижа гараха ябадалые энэ ушар бүри түргэдхэхэ бшуу.**

Дэлхэйн социалис системэ болбол социализмын экономикын хододоо урагшаа, зохилдон хүгжэхэ ябадалые хангахаһаа гадна, һула хүгжэлтэтэй оронуудай арадуудта, эб найрамдал, социальна хүгжэлтэ, демократиин түлөө тэмсэдэг бүхы хүсэнүүдтэ хүсэн түгэс дэмжэлгэ үгэнэ.

Түсэбэй ёһоор ябуулагдадаг социалис системын бүхы болюу һайн талыень шадамараар хэрэглэхэ ёһотойбди. Хамжан ажаллаха ба мэргэжүүлгэ болбол промышленностиин бүхы һалбаринуудта автоматизированнэ үйлэдбэри үргэнөөр бэелүүлээд, мүнөө сагай аргануудые хэрэглэхэ эшэ олгохо. Наука ба конструкторска ухаан мэргэжэл болбол шэнэ арганууд болон шэнэ машинануудые үйлэдбэридэ саг үргэлжэ нэбтэрүүлхын тула, хуушан, үтэлшэһэн, элэшэһэн тоногтоёо промышленностиин тогтошохогүйн тула зохихо эрхэ байдал байгуулна. Энэ хадаа өөһэдөө хүтэлбэри болгохо жама ёһомнай мүн.

Манай орон угаа ехэ. Оромнай барагдашагүй ехэ баялигтай. Манай орон дотор поточно үйлэдбэриие эмхидхэхэ мүнөө үеын шэнэ аргануудые амжалтатайгаар ашаглажа болохо. Зүгөөр бидэнэр гансал өөрынгөө орон тухай, өөрынгөө социалис ажахые хүгжөөхэ тухай бодолоор хизаарлаха ёһогүйбди. Бидэнэр өөрынгөө ажахые аха дүү социалис республикануудһаа, илангаяа түүхэй эдээр хомор, заахан промышленна үйлэдбэритэй республиканудһаа амяарлан хүгжөөхэ ёһогүйбди. Хэрбээ социалис орон бүхэн өөр тухайгаал бодохо болоо юм агша һаа хүндэ байдалда орошохо, ниитэ поточно үйлэдбэриин үгэдэг экономическа ашагые туйлаха аргагүй болошохо байна.

Капиталис гүрэнүүд үйлэдбэреэ хамжадаг, ажалаа хубаарилдаг байһаниинь мэдээжэ, иихэдэ ехэ ашагтай гэжэ тоолонод.

Тиимэ һэн хойнонь, илангаяа социалис оронууд, нэгэ идеологитой, нэгэ политическэ хараа үзэлтэй хадаа, өөрынгөө социалис ажахын булюу һайн байдалые дүүрэн түгэс ашаглаха ушартай. Экономическа талаар бэе бэедээ туһалалсаха соведтэ ородог оронуудай үйлэдбэриин түсэбүүдые бүри нягтаар зохилдуулан тааруулха ябадал мүнөө тон шухала. Ажахые хүгжөөхэ түсэб зохёоходоо, бүхы оронуудайнгаа аша туһые харалсаха, мүнөө үедэ эгээ ашагтай үйлэдбэриие хүгжөөхэ хэрэгтэй. Социалис оронуудай зариманиинь экономикоёо хүгжөөхын тула шухала түүхэй эд болон бусад хэрэгтэй зүйлнүүд үгы байна. Тиимэ ушарнуудта гүрэн хоорондын ажахын нэгэдэлнүүдые коммерческэ үндэһөөр байгуулаад, али нэгэ продукци бүтээхэдээ адли адли пайгаар мүнгэ зөөри һомолхо ёһотой ха. Энэ хадаа социалис оронуудай хоорондохи хэлсээнэй ёһоор бэелүүлэгдэхэ ёһотой ха юм даа.

Экономическа талаар бэе бэедээ туһалалсаха соведтэ (СЭВ) ородог бүхы оронуудай экономическа болон эмхидхэл[...] сэнүүдые нэгэдхэжэ, хэ[...] ниинь хадаа өөрынгөө [...] микые хүгжөөхын тула [...] нэй наука, техникын ам[...] нуудые хэрэглэхэ аргат[...] гохо шухала.

Коммунис ба хүдэлм[...] нэй партинуудай Центр[...] Комитедүүдэй нэгэдэхи [...] тарьнууд ба СЭВ-тэ хаб[...] ша оронуудай правител[...] толгойлогшонорой 1962 [...] июньдэ болоһон Моск[...] зүблөөн социалис аха д[...] нуудай арадуудай ажаб[...] да элитэ ехэ хэрэг бол[...] тэ оролсодог оронуудай [...] тушаалта түлөөлэгшэд [...] сагаар дахяад сугларж[...] номическа аха дүү барис[...] саашадань хүгжөөхэ [...] үшөө алхам хэхэ хэрэг[...] лохонь хадаа. Бидэнэ[...] оронуудаа эблүүлһэн н[...] мэл түсэблэлгын орга[...] гуулха ябадалые зорим[...] шиидхэхэ ёһотойбди. [...] гандо Экономическа та[...] оэе бэедээ туһалалсаха [...] ородог бүхы оронуудай [...] лэгшэдые оруулха х[...] Энэ түсэблэлгын орган[...] циалис системын оро[...] экономикые зохилдуула[...] жөөхэ юрэнхы түсэб з[...] эмхидхэлэй асуудал[...] шиидхэхэ түлөөлэлгэт[...] нүүд оролсохо ёһотой.

Нүхэд! Промышленнос[...] рилга ба хүдөө ажахыг[...] тийна хүтэлбэриие ш[...] байгуулха талаар хара[...] һан хэмжээнүүдые бү[...] ти, бүхы арадһай бүри[...] дэмжэхэ гэжэ партиин [...] ральна Комитет найда[...]

ЦК-гай Пленум мүн[...] лүүлэгдэхэ шэнэдхэн б[...] гын гол гол шэглэлнүү[...] раалха, шухала шухал[...] ципиальна асуудалнууд[...] сээд шиидхэхэ байна. [...] хэлэй шэнэдхэн байгуул[...] тус тодорхой асуудалн[...] даа ороной элдэб рай[...] тусхай эрхэ байдалые, [...] ажахын энэ тэрэ һалб[...] дай онсо байдалые бү[...] лаарнь хараадаа абаһа[...] дэһөөр лэ амжалта[...] шиидхэгдэжэ шадагдах[...] ха мэгдэхэ ябадал [...] най хэрэггүй, тиихэ бол[...] эмхидэл, журам һанда[...] гад. Шэнэ органууды[...] дамжан байгуулжа, ябу[...] дань хүтэлбэреэ шэнэд[...] гуулжа, хэрэгээ зогсоо[...] улам амжалтатайгаар [...] шань ябуулха хэрэгтэ[...] на шэнжэлэлгын, конст[...] ска, проектнэ хүдэлмэ[...] бөөр эмхидхэхэ, үйл[...] наука, техникын түйл[...] дые нэбтэрүүлхэ тала[...] юумэ хэгдэхэ ушартай.

Эдэ бүхы асууда[...] партийна, советскэ, п[...] зай, ажахын органи[...] та, мүнөө болохо п[...] конференцинүүд, [...] дай суглаанууд дээрэ [...] зүбшэн хэлсэхэ хэрэгт[...]

Партиин ба арадай [...] дүй дүршэл, хамты[...] бодолынь арадай [...] хүтэлбэриие һайжару[...] лаар хараалагдаһан [...] нүүдые ажабайдалда [...] хэ эрхим һайн харгы [...] жа үгэхэ.

Долоон жэлэй табад[...] дэ һаяар бидэ орохо[...] вет арад түрүүшын д[...] соо һайнаар ажаллаа. [...] долоон жэлэй түсэбые [...] хэһээ гадна, үлүүлэн [...] хын тула үшөө һайна[...] лаха ёһотойбди. Тии[...] най орондо коммунис [...] гын агуу ехэ түсэбө[...] гэлгын эгээ эхин[...] шэнэ шэнэ илалтануу[...] лаха бата бэхи үнд[...] ри байгуулха ёһотойб[...]

Советскэ Союзай К[...] партиин XXII съезды[...] һан коммунизм б[...] агуу ехэ Программые [...] хэ хэрэгтэ партиинг[...] дайнгаа бүхы хүсые [...]

(Нүхэр Н. С. Х[...] элидхэл угаа ехэ һо[...] шагнагдаһан, оло[...] нэрьемэ альга таш[...] лоһон байна).

ТОН ТОМО ДОМНО АШАГЛАЛГАДА ОРУУЛАГДАХА ДҮТЭЛӨӨ. Кривой Рог. Агуу ехэ Октябриин 45 жэлэй ойн һайндэртэ бэлэдхэл хэжэ байха үдэрнүүдтэ Ленинэй нэрэмжэтэ Кривой Рогой металлургическа заводто тон томо домнын барилгые дүүргэбэ.

Энэ бүхэсоюзна ударна комсомолой барилгын коллектив тус хүдэлмэриие арба һара соо дүүргэбэ.

Мүнөө үедэ тэрэ пеэшэн хатаагдажа байна. Ойрын сагта түрүүшын шэрэм хайлуулан гаргахын тулада доменщигууд агрегадаа бэлдэжэ байна. Зураг дээрэ: томо домно харуулагдана.

ТАСС-ай фотохронико.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум[...]

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Прези[...] Хүндэлэлэй грамотаар Д. Ц. Цыбикжапо[...] шагнаха тухай

Түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, аймагай советскэ болон ажахын органуудта олон жэлдэ һайнаар хүдэлмэрилһэнэйнь түлөө Хоринн аймагай Анаагай совхозой директор **Цыбикжапов Даржа Цыремпиловичые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй [...]лэй грамотаар шагна[...]

Буряадай АССР-эй В[...] Соведэй Прези[...] Түрүүлэгшэ А. ХА[...]

Буряадай АССР-эй В[...] Соведэй Пре[...] Секретарь Ч. ДОР[...]

Улаан-Үдэ, Соведу[...] байшан. 1962 оной ноябриин 19.

БУРЯАД ҮНЭН

2-дохи нюур

1962 оной ноябрийн 23.

КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленум

...С-эй Центральна Комитедэй ...ноябриин 20-до Москвада ...ин «Ехэ ордон соо хүдэлмэ...лжэлүүлээ.

...Р-эй экономикые хүгжөөхэ, ...ажахые партийна талаар хү...хэ тухай» һүхэр Н. С. Хру...эн элидхэлые зүбшэн хэл...углөөнэй заседани дээрэ ... байна.

...С-эй ЦК-гай РСФСР-тэхи Бю...үрүүлэгшын нэгэдэхи орлог...эр **Г. И. Воронов** түрүүлжэ ...э. Центральна Комитедэй ...нум Коммунис партиин ал...үхэдэ шухала шата болохо, ...ондо коммунизм саашадань ...түгэлдэрөөр байгуулха хэ...аа ехэ удха шанартай байха ...нэр бултадаа ойлгонобди ...э хэлээ.

...ай жэлнүүдтэ манай парти ...үшаржа хойшо гараһан эм... байгууламжые ленинскэ ...оримгойгоор болюулжа, ара...ые партиин болон гүрэнэй ...хүтэлбэрилгые шууд сэхээр ...ан һайжаруулжа байгаа. ...уудай, колхоз, совхозуудай ...ин управлениинүүдэй бай...ан ушар илангаяа ехэ ...үргэ. Гэхэ зуура ажабай...даа хүгжэжэ, коммунис ...тын дүршэлһөө уламжа... зорилгонууд, шэнэ эрил...бйтдана. Тиимэһээ ажахые ...лдэг бүхы онол аргые саа... һайжаруулха тухай саг үр...оролдолго гаргаха хэрэгтэй. ...измын материально-техни...дэһэ һуури байгуулхын тү...эй үедэ ажахын хүдэлмэ...айса угаа ехэ болоо гэжэ ...ша тэмдэглээ. Арадай ажа...ы һалбаринуудта шанарай ...ехэ хубилалтанууд болоо. ...кономикын шэнэ удха ша... хэмжээн хадаа хүтэлбэ...идхэлэй талаар шэнэдхэхэ ...үдые табина. Эгээл иимэһээ ...экономикые хүгжөөхэ, ара...ые партийна талаар хүтэл...тухай Н. С. Хрущевой үүс...э Пленумэй үзэмжэдэ та...асуудал тон ехэ удха ша...

... Федерациин партийна ...етскэ органуудые эмхидхэ...р шэнэдхэн байгуулха ду...д тухай нүхэр Воронов ... элидхэжэ үгөө. Промыш...эдбэриие хүтэлбэрилхэ та...ин 45, хүдөө ажахын үй... хүтэлбэрилхэ талаар—45 ... болон крайкомуудые ...мүнөөнэй областьнууд бо...рнуудай газар дээрэ бай...ха дурадхагдана. Промыш...гү, али хүдөө ажахые ...р эрхилдэг зарим область...ртиин нэгэ обкомтой байха ...лагдана. Автономито рес...удта партиин нэгэ обком ...р дурадхагдана. Тиихэдэ ...на үйлэдбэри хүтэлбэрил... бюро, хүдөө ажахын үй... хүтэлбэрилхэ талаар бюро ...онхидой дэргэдэ байгуу...лоно.

...нютагуудай үйлэдбэриин ... бии байхаар тухайлаг...иин хүдөөгэй райкомуу... нютагуудай үйлэдбэ...вленинүүдэй партийна ко... байгуулагдахаар хараалаг...

...үедэ РСФСР-тэ промыш..., транспортын, барил...дой ажахын партийна ор...удые хүтэлбэрилдэг пар... горком, 233 райком бии. ...новой һанамжын ёһоор ...йна комитедүүдые үлөөбэл ...й. Тэрээнһээ гадна горо...ород шадарай һуурин га... промышленна предприя... партийна организацинуу...лдэг 57 шэнэ горком ...хаар хараалагдана. Хү...үлтахи предприятинуудай, ...дай партийна организа... хүтэлбэрилхын тулада ...на үйлэдбэриие хүтэлбэ...р партийна комитедүүд ...аха.

... область болон хизаар...митедүүдэй байгууламжа ...а. Промышленна үйлэд...лбэрилхэ талаар обкомууд ...райкомуудта, мүн хүдөө ...йлэдбэриие хүтэлбэрилхэ ...муд болон крайкомууд...дань хоёр секретариие ...ихо таһагууд бии байха ...агдана.

... советскэ органууд шэ...үулагдаха. Хизаар бо...ууудта ажалшадай депу...оёр бэеэ дааһан Советүү...ар, автономито респуб... Верховно Советүүдые, ...идиумууд болон Мини... Советүүдые үлөөхөөр ха...

...ка дотор мүнөө бии бай...нархозой орондо томод...ономическа районуудай ...ай ажахын совет бай... Барилга бэеэ дааһан ...олгогдожо, нютагуудай ...омо нэгэдэлнүүд эмхид...ние хүтэлбэрилхын ту...-эй Министрнүүдэй Со...э барилгын талаар рес... совет байгуулагдаха.

...едерациин промышлен... хүдөө ажахын хүгжэл...дунгүүд, зорилгонууд ту... Воронов саашань хэлээ. ...онуудай ёһоор респуб...лика дотор промышленна продукци бүхы дээрээ 36 процентээр нэмэхэ байһан аад, долоон жэлэй эхинһээ хойшо 42 процентээр ургаа. Хүнгэ промышленность, хими, машина бүтээлгэ, барилгын индустри илангаяа түргэнөөр хүгжөө. Арадай хэрэглэлэй эд бараа гаргалта ехээр нэмэһэн байна. Үйлэдбэриин техническэ хэмжээн шууд дээшэлнэ. Гэхэтэй хамта республикын промышленностиин хүдэлмэридэ ехэ дутуунууд бии. Бии байһан арга боломжонууд хангалтагүйгөөр хэрэглэгдэнэ. Федераци дотор үнгэрэгшэ жэлдэ совнархозуудай мэдэлэй 2600 предприяти гүрэнэй түсэб дүүргээгүй. Тиихэдэ энэ жэлэй арбан һарын түсэбые 2280 предприяти дүүргээгүй байха юм. Промышленность, барилга, хүтэлбэрилгын дутуунуудые зайсуулхын тулада республикын партийна, ажахын органууд хойшолуулашагүй хэмжээнүүдые абаха байна.

Республика дотор ороохо таряа бэлэдхэлгэ 1953 онойхидо орходоо хоёр дахин нэмээ гэжэ нүхэр Воронов удаань хэлээ. Мүн малшад зарим амжалтануудые туйлаһан байна. Ноябриин 10-най байдалаар 3,8 миллион тонно мяхан худалдагдаа. Энэнь нёдондоной тус үеынхидэ орходоо 397 мянган тонноор ехэ юм.

Мүнөө жэлдэ сагай уларил таарууггүй байгаа. Иимэ ушарай урда тээнь тохёолдоһон байгаа һаа, бидэнэр бэрхэтэй хэсүү байдалда ороходо һэмди гээд нүхэр Воронов онсолон тэмдэглээ. Хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэхи горитой дутуунуудые зайсуулхын тулада КПСС-эй ЦК-гай, тэрэшэлэн Федерациин партийна, советскэ, хүдөө ажахын органуудай эрид шууд хэмжээнүүдые абаһанай ашаар газар тарялангай, мал ажалай продуктнуудые бүри элбэгээр абажа шадаабди. Колхоз, совхозууд ногоо тарилгатайгаар газар тарялан эрхилхэ гуримые болюулжа, тарилгынгаа талмайн хубаарилгые хубилгаһан байна. Нёдондонойхидо орходоо ороһото ургамалнуудай тарилгын талмай 7 миллион шахуу гектараар нэмээ, ороохо таряа, бобы, саахарай свёкло тарилга ехэ болоо. Колхоз, совхозууд мал шахаха үрэ ехэтэй онол арга хэрэглэнэ, малайнгаа үүлтэр һайжаруулна. Үнгэрэгшэ жэлэйхитэй жэшэбэл, үнеэдэй тоо 1.083 мянган толгойгоор олон болоо.

Гэбэшье туйлаһан амжалтануудаараа һанаагаа амаржа шадахагүй байнабди. Россин Федерациин колхоз, совхозууд угаа баян арга боломжотой аад, тэрэнээ мүнөө дээрээ хангалтагүйгөөр хэрэглэнэ. Ороохо таряа, мяха, һү бусад продуктнуудые бүри түргэнөөр элбэгжүүлжэ болохо, элбэгжүүлхэ хэрэгтэйшье байна. Хамагай түрүүндэ ороохо таряа абалгые шууд дээшэлүүлхэ гээшэ арадай ажахын шухалын шухала зорилго болоно. Россин Федераци 1963 ондо 2,5—2,6 миллиард пүүд ороохо таряа гүрэндэ худалдаха зорилготой гэжэ Г. И. Воронов хэлээ. Тус зорилго бэрхэтэйхэншье һаа, яһала дүүргэгдэхээр. Тэрэнэй тулада тарилгын талмайн хубааралгые гуримшуулха, ургасые дээшэлүүлхэ, үйлэдбэри эмхидхэлгые һайжаруулха хэрэгтэй.

Нүхэр Воронов үгынгөө түгэсхэлдэ иигэжэ хэлээ: промышленность, барилга болон хүдөө ажахые бүри һайнаар хүтэлбэрилдэг болохо зуураа; Россин Федерациин партийна организацинууд экономикые хүгжөөлгэдэ, республикын арадай ажахые партиин зүгһөө хүтэлбэрилгые һайжаруулхын тула, шэнэ амжалта туйлахын тулада бүхы юумэ хэхэ гэжэ манай партиин Центральна Комитедые бидэнэр найдуулнабди.

Украинын КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь **Н. В. Подгорныйдо** үгэ үгтэбэ. Манай орон дотор коммунис общество түргөөр байгуулха хэрэгтэ тон шухала удха шанартай асуудалые Пленум шиидхэжэ байна гэжэ тэрэ хэлэбэ. Арадай ажахые хүтэлбэрилхэ ябадалые саашадань үндэһөөрнь хубилгаха талаар ЦК-гай шэнэ хэмжээ ябуулганууд олоной үмэнэһөө дэмжэгдэхэ байһаниинь мэдээжэ. Тэрэньшье ойлгосотой, юундэб гэхэдэ, эдэ хэмжээ ябуулганууд коммунис байгуулалтын шэнэ шатын эрилтэдэ тааралдана, коммунистнуудай, бүхы ажалшадай үүсхэлые саашадань бүри ехээр хүгжөөхэдэ таарамжатай арга боломжонуудые хангана, КПСС-эй XXII түүхэтэ съездын баталан абаһан агуу ехэ Программые дүүргэлтэ болгохо хэрэгтэ бүхы партиин үүргые болон харюусалгые бүри дээшэлүүлнэ.

Промышленностиие, барилгые хүтэлбэрилхэ хэрэгые шэнээр табиһанай ашаар арадай ажахын эдэ шухала һалбаринууд үлэмжэ һайнаар хүдэлдэг болонхой гэжэ нүхэр Подгорный тэмдэглэнэ. Долоон жэлэй дүрбэн жэл соо Украинын промышленностиин хэмжээнь, долоон жэлэй түсэбэй даабарита тоонуудаар хараалагдаһан ёһоор 38 процентээр бэшэ, харин 45 процентээр ехэ болохо юм гэжэ багсаагдана. Эдэ жэлнүүд соо долоон жэлэй даабариһаа гадуур олон миллиард түхэригэй продукт гаргагдаха. Түмэрэй руда абаха, булад хайлуулха, хүдөө ажахын машинануудые, минеральна үтэгжүүлгэ гаргаха, арһан гутал болон бусад зүйлэй продукт гаргаха талаар даабарита тоонуудһаа нилээд үлүүлэгдэхэ байна.

Предприятинуудай болон барилганиуудай хүдэлмэриин шанарынь дээшэлээ. 600 гаран томо предприятинууд ашаглалгада оруулагданхай.

Республикын партийна организацинууд КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумэй шиидхэбэриие бэелүүлэн, мүн хүдөө ажахыдаашье нилээд амжалта туйлаа. Энэ жэлдэ Украинада уларилай хэды муу байгаашье һаань, олонхи ажахынууд муу бэшэ ургаса абаһан байна. Бүхы республикамнай 638 миллион пүүд ороохо гүрэндөө тушаагаа.

Үбһэ ногоо, ургаса багатай ургамалнуудые тариха болон сэбэр паарай талмайнуудые бага болгожо, кукуруза, горох тариха талмайе энэ жэлдэ 2 миллион гектараар ехэ болго... 1953 онһоо хойшо ургаса ехэтэй ургамалнуудые тариха талмай 9 миллион гектараар ехэ болоо. Ганса кукурузын талмай 1,8 миллион гектар байһан аад, 10 миллион гектар болгогдоо, тиигэжэ ороохо таряа ехээр абадаг болоожо, үхэр малаа тэжээлээр һайса хангадаг болообди.

Мал ажалай продукциие ехээр абадаг, тушаадаг болообди. Нёдондо жэлэйхитэй жэшэхэдэ, мяха 23 процентээр, үндэгэ 20 процентээр ехые худалдаһан байнабди.

Украина, мүн бусад союзна республикануудта адли нилээд ехэ амжалта туйлаа. Гэбэшье хэрбээ социалис экономикын доторой нөөсэ арга боломжые үлэмжэ һайнаар ашаглаад, хүдөө ажахые хүтэлбэрилхэ талаар горитойхон дутагдалнуудай гарадаггүй байгаа һаа, бүри ехэ амжалта туйлагдаха һэн. Республикын промышленность бүхы дээрээ түсэбөө үлүүлэн дүүргээд байгаашье һаа, зарим предприятинууднай даабарияа дүүргэдэггүй байха юм. Үсөөн бэшэ колхозууд болон совхозууд техникэеэ гүйсэд ашагладаггүй, наукын туйлалтые, түрүү дүй дүршэлые ажахыдаа нэбтэрүүлдэггүй.

Мүнөө үедэ партийна комитедүүд хадаа арадай ажахын али нэгэн һалбариин хойноһоо саг үргэлжэ ажаглан хинажа байдаггүй. Манай республикын олонхи партийна комитедүүдэй хүдэлмэриин дүй дүршэл энээниие гэршэлжэ үгэнэ. Жэшээлхэдэ, Донецкэ областиин шулуу нүүрһэнэй шахтануудай хүдэлмэриие абаад үзэхэ болоо һаа, зунай үедэ, партийна комитедүүдэй анхаралаа ехэнхидээ хүдөө ажахын хүдэлмэридэ хандуулаад байха үедэнь, шахтануудтахи эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэри һуладажа, ажалай болон үйлэдбэриин журам муудажа, тэндэ түсэб болон уялганууд дүүргэгдэхэеэ болишодог.

Украинын Коммунис партиин Центральна Комитет хадаа республика доторхи партийна, советскэ болон ажахын органуудые шэнээр байгуулха дурадхалнуудые КПСС-эй ЦК-да оруулһан байна. Республикын бүхы ажахын болон культурна байгуулгые ниитэ хүтэлбэреэр хангахын тулада Украинын КП-гэй ЦК-да Президиумые үлөөгөөд, промышленностиие хүтэлбэрилхэ талаар ЦК-гай бюро болон хүдөө ажахые хүтэлбэрилхэ талаар ЦК-гай бюро байгуулхаар хараалагдана. 19 областьнуудта промышленностиие хүтэлбэрилхэ партиин обкомуудые болон хүдөө ажахые хүтэлбэрилхэ партиин обкомуудые тусхайлан байгуулаа һаа дээрэ гэжэ тоолонобди. Эдэ областьнуудта экономикые, соёл культурые, гэгээрэлые хүтэлбэрилхэ хоёр хоёр облгүйсэдкомуудые байгуулхаар хараалагданхай. Промышленностиин болон хүдөө ажахын үйлэдбэри багатай бусад 6 областьнуудай зургаануудта ехэ хубилалта болохогүй. Мүн административна экономическа районуудые томодхохо: 14-нэй орондо 7 районуудтай болохо гэһэн дурадхал оруулагдаа.

КПСС-эй ЦК-да оруулһан дурадхалнууд соогоо хэлэгдэһэн тэдэ хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлһэнэймнай һүүлээр Украинада, тухайлхада, колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управлениинүүдэй 250 партийна комитедүүд байгуулагдаад, партиин 580 хүдөөгэй райкомууд үгы болохо юм.

Советскэ органуудташье иимэрхүү шэнэдхэлнүүд болохоор хараалагдана.

Партиин шэнэ хэмжээ ябуулганууд хадаа партийна комитедүүдэй болон эхин организацинуудай үүргые дээшэлүүлхэ, бүхы партиин эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэринүүдые улам бүри нягтаар таарулан ябуулха, арад зонтоёо партиин холбоо барисаае бүри нягта болгохо арга боломжо хангаха байна. КПСС-эй ленинскэ ЦК-е тойрон нягтаар жагсанги Украинын коммунистнууд Центральна Комитедэй энэ Пленумэй шиидхэбэринүүдые хүтэлбэри болгожо, үйлэдбэриин хүсэнүүдые хүгжөөхэ хэрэгтэ, коммунизм байгуулха бүхы арадай хэрэгтэ бүри ехэ амжалта туйлахын тулада бүхы хүсөөрөө оролдохоор бэлэн байна гэжэ нүхэр Подгорный хэлэбэ.

Һүүлшын арбан жэл хадаа арадай ажахые хүтэлбэрилхэ үлэмжэ һайн онол аргануудые бэдэрэн ололгын үе саг байгаа гэжэ КПСС-эй Москвагай городской комитедэй нэгэдэхи секретарь **П. Н. Демичев** хэлэбэ. Партиин хэһэн революционно хубилалтанууд манай бүхы ажабайдалда ехэ һайн нүлөөтэй байһыень хүнүүд бултадаа хаража, этигэжэ байна. Эдэ бүхы хубилалтанууд олониитын үүсхэлые бүри ехээр эршэдүүлхэ, марксистско-ленинскэ теориин үндэһэ һуури дээрэ экономикын болон соёл культурын хүгжэлтые хүтэлбэрилхэ ябадалые һайжаруулха гэһэн зорилготой.

Н. С. Хрущевой элидхэл соо найруулагдан хэлэгдэһэн, экономикын хүгжэлтын асуудалнуудые партийна, советскэ байгуулалтын шухала бүлэгүүдые бүхыдэнь тодорхойлһон шэнэ гүнзэгы научна программа хадаа КПСС-эй агууехэ Программые дүүргэлтэ болгохо туйлай ехэ харюусалгаһаа уламжалан гараһан байна. Энэ Пленумэй шиидхэбэринүүд хадаа партийна организацинуудай бүхы хүдэлмэриие һайжаруулха, коммунизмын түлөө тэмсэлэй шухала шатань болохо гэжэ сэхэ хэлэхэдэ алдуу болохогүй.

Бүхы экономикын хүгжэлтые хараадаа абан, хэрэглэжэ боломоор, хэрэглэхэ хэрэгтэйшье арга боломжонууд тухай нүхэр Демичев хэлэнэ. Жэшээлхэдэ, ниислэлэй предприятинуудта хэрэглэгдэнгүй байдаг олон тоото түхеэрэлгэнүүд тухай хэлээд. Шэнэ шэнэ зүйлэй барилгын материалнуудые, түүхэй эдүүдые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхын шухала байһаниие тэмдэглэбэ.

Түсэблэхэ органуудай хүдэлмэриие шэнээр табиха тухай үгэ хэлэгшэ тодорхойгоор хэлээ.

Научна шэнжэлэлгын болон конструкторска хэрэгые нэгэдүүлэн хамтаруулха асуудал тон ехэ удха шанартай. Тон олон научно-шэнжэлэлгын институдуудтай, конструкторска бюронуудтай болон вузуудтай Москвада эдэ организацинуудай өөһэд хоорондоо холбоогүй байдаг дутагдалыень хододоо мэдэржэ байдагбди. Иимэ бутархай байдалтай байһан организацинууд нэгэ юумые дабтан хэдэг, мүнгэ зөөри ехээр гаргашалдаг.

Мебель гаргаха хэрэг эрхилдэг хэдэ хэдэн проектнэ, конструкторска организацинуудые нүхэр Демичев нэрлэнэ. Тиибэшье гоё һайхан, таатай зохид, үнэгүй мебель үгы байһан зандаа гэжэ тэрэ хэлэнэ.

Научно-конструкторска, проектнэ хэрэгые хамтаруулан нэгэдүүлхэ гэһэн бодол орон доторнай һайтар шалгагданхай. Аяар 1951 ондо, тиихэдэ Москвагай партийна организациие толгойлжо байһан Н. С. Хрущевой үүсхэлээр жэжэ проектно-архитектурна бюронууд томодхон нэгэдүүлэгдэһэн байгаа юм. Москвада проектнэ хэрэгые хамтаруулан нэгэдүүлһэнэй ашаар бүхы гэр байрын болон культурна байдал һуудалай барилганууд булта шахуу типовой проектнүүдээр хангагдаһан байна. Барилгын хэрэгые нэгэдүүлэн хамтаруулһанай ашаар Москвада барилганууд ехэ түргөөр хэгдэжэ байна. 1962 ондо Москвада байрын гэрнүүдэй 98 процентнь типовой проектнүүдээр баригдана.

Предприятинуудта үйлэдбэриин комитедүүдые байгуулха тухай нүхэр Демичев хэлэһэн байна. Һүүлшын жэлнүүдэй үедэ советскэ демократиие хүгжөөхэ, ниитын ажабайдалда Ленинэй зааһан ёһо гуримые һэргээн тогтоохо талаар парти нилээд ехэ юумэ хэһэн байна. Арад зоной политическэ мэдэрэл, хүбиин, оронойнгоо аша туһын түлөө харюусалгатай байһан мэдэрэлынь хэмжээгүй дээшээ болоо.

Ниислэлэй партийна организаци хадаа элитэ ленинец Н. С. Хрущевой элидхэл соо найруулагдаһан арадай ажахые партийна талаар хүтэлбэрилхэ ябадалые шэнээр байгуулха зоримгой, ёһото революционно программые бүримүһэн дэмжэнэ гэжэ нүхэр Демичев үгөө дүүргэбэ.

1959—1961 онуудта ашаглалгада оруулагдаһан 3 мянга гаран томонууд промышленна предприятинуудые Эсэгэ орондоо хэгдэһэн машинануудаар хангажа шадаһан байнабди. Энэ үе соо шэнэ машинанууд болон приборнуудые үйлэдбэрилэн гаргалга гурба дахин ехэ болоо. Үнгэрэгшэ жэлдэ хүтэлбэрилхы конструкторска организацинуудай проектнүүдээр промышленностьмнай 116 автоматическа болон поточно-механизированнэ лининүүдые бэлдэжэ гаргаһан байна гэжэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй автоматизацилга болон машина бүтээлгын талаар Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр **А. И. Костоусов** Пленумдэ хабаадагшадта хөөрэжэ үгэбэ. Научна шэнжэлэлгын институдуудай болон конструкторска хамтаралнуудые тусхай мэргэжэлтэй болгохо, тэдэнэй ажал ябуулгые зохилдуулан тааралдуулха тухай тэрэ хэлэбэ. Конструкторска организацинуудай бэе бэетэеэ холбоогүй байһан дээрэһээ тэдэнэй хүдэлмэри гүйсэд һайнаар ябуулагданагүй. Автоматизацилгын болон машина бүтээлгын талаар Гүрэнэй комитедтэ мэдэлтэй гол научна шэнжэлэлгын институдууд, проектнэ конструкторска хүдэлмэринүүдые тааралдуулан ябуулха талаар зарим тэды дүй дүршэлтэй болонхой. Багсаахада 2200 научна шэнжэлэлгын болон проектно-конструкторска организацинуудай түсэбүүдые хаража үзөөд, тэдээн сооһоо хэрэггүй темэнүүдые гаргажа хаяһанайнгаа ашаар 33 миллион түхэриг алмаһан байна. Хүтэлбэрилхы научна шэнжэлэлгын проектнэ, технологическа институдуудые автоматизацилгын болон машина бүтээлгын Комитедэй мэдэлдэ үлөөгөө һаа дээрэ гэбэ.

Станкоинструментальна промышленностиин хүгжэлтэ тухай асуудалаар СССР-эй Госпланай баримталдаг хараа бодолые үгэ хэлэгшэ эрид шүүмжэлэбэ. КПСС-эй ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй гаргаһан шиидхэбэриин ёһоор, 1962 ондо станкоинструментальна промышленностиин хүгжэлтэдэ 215,9 миллион түхэриг һомологдохо гэжэ хараалагдаһан байгаа, тэд Госплан оройдоо 101,4 миллион түхэриг гэхэ гү, али 46,5 процент гаргашалхаар хараалһан байна. 1963 ондо бүхы хэрэгтэй мүнгэн зөөриин 50 гаран процентые үгэхөөр түсэблэгдэнхэй. Машина бүтээлгын предприятинуудай 328 ехэ ехэ барилгануудые шалган үзэхэдэ, ашаглалгада оруулагдаха предприятинууд элдэб түхеэрэлгэнүүдээр гүйсэд хангагдаагүй байба. Тэрэнэй гэмээр машина бүтээлгын олонхи предприятинуудай ашаглалгада оруулагдаагүйнь мэдээжэ. Түсэблэлгын, мүнгэ һомололгын болон тусхай мэргэжэлэй үйлэдбэринүүдые эмхидхэхэ талаар эрид хэмжээнүүдые абаха саг ерээ.

Н. С. Хрущёвой элидхэл соо хэлэгдэһэн бүхы юумэнүүдые бүрин һайшаанабди гэжэ А. И. Костоусов мэдүүлбэ. Научна шэнжэлэлгын организацинуудай болон автоматизацилгын, машина бүтээлгын талаар Комитедэй хүдэлмэрилэгшэд партиин XXII съездын болон мүнөө болоожо байгаа Центральна Комитедэй Пленумэй шиидхэбэринүүдые дүүргэлтэ болгохын түлөө тэмсэлдэ хүсэ шадалаа гамнангүйгөөр манай орон дотор коммунизм байгуулха хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулхабди гэжэ партиин Центральна Комитедэй Пленумдэ хабаадагшадые найдуулхые зүбшөөгыт гээд, нүхэр Костоусов үгөө дүүргэбэ.

КПСС-эй Ленинградай обкомой нэгэдэхи секретарь **В. С. Толстиков** үгэ хэлэхэ зуураа, арадай ажахые хүгжөөхэ долоон жэлэй түсэбые дүүргэхэ, ажалшадай ажана тэнюун байдалые һайжаруулха тэмсэлдэ совет арадай туйлаһан амжалтанууд, Н. С. Хрущевой элидхэл соогоо хэлэһэн наука болон культурын талаар туйлагдаһан амжалтанууд хадаа Ленинэй үзэл сурталай, партиин XXII съездын батлан абаһан Программын илан мандажа байһанай гэршэ мүн болоно гэжэ тэмдэглэбэ.

Ленинградай промышленность долоон жэлэй түсэбөөр хараалагдаһанһаа бүри түргөөр хүгжэнэ. Шухала зүйлэй машина, паровой болон гидравлическа турбина, генератор, дизель, станок, химическэ түхеэрэлгэ, прибор болон автоматизацилгын түхеэрэлгые үйлэдбэрилэн гаргалга тон түргөөр ургажа байна. Шэнэ, техническэ талаараа болбосон машинанууд, приборнууд олоор гаргагдана.

КПСС-эй Ленинградай обком партийна органуудай эмхидхэлые шэнээр байгуулха тухай асуудалые хаража үзөөд, промышленна үйлэдбэриие хүтэлбэрилхэ КПСС-эй обком байгуулаад, промышленностиин, барилгын болон транспортын партийна организацинуудые энэ обкомой мэдэлдэ оруулаад, мүнөө бии байгаа КПСС-эй горкомые үгы болгохоор хараална.

Мүн хүдөө ажахын үйлэдбэриие хүтэлбэрилхэ КПСС-эй обком байгуулха хэрэгтэй.

Промышленностиие болон хүдөө ажахые партийна талаар хүтэлбэрилгые шэнээр байгуулхадаа, ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй байгуулгые мүн лэ хубилгаха хэрэгтэй болохо гэжэ тэрэ хэлэнэ.

Партийно-гүрэнэй хиналтые эмхидхэхэ тухай Н. С. Хрущевой хэһэн дурадхалые үгэ хэлэгшэ гүйсэд дэмжэнэ.

Партиин Центральна Комитедэй Пленумэй мүнөө гаргаха шиидхэбэринүүд арадай ажахые хүтэлбэрилхэ талаар партиин органуудай үүргэ болон харюусалгые дээшэлүүлхэ, саг дарыдань, ажал хэрэгээ һайнаар мэдэнгеэр промышленность болон хүдөө ажахые хүтэлбэрилхэ, коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулгада шэнэ шэнэ арга боломжонуудаа элсүүлэн хэрэглэхэ байдал хангаха гэжэ нүхэр Толстиков мэдүүлбэ.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй барилгын хэрэгүүдые эрхилхэ Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ **И. А. Гришманов** трибунада гараба. Н. С. Хрущевой элидхэл соо заагдаһан партийна хүтэлбэриие һайжаруулха харгы замууд ажабайдалһаамнай дулдыдан гараад, арадай ажахын шухала эрилтые гүйсэд хангаад, партиин болон арадай зүгһөө нэгэн дуугаар дэмжэгдэхэ гэжэ нүхэр Гришманов хэлэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай болон правительствын барилгын хэрэгые һайжаруулхада анхаралаа ехээр табидаг тухайнь хэлээд, һүүлшын жэлнүүдэй үедэ барилганууд дээрэ элдэб үлүү гоёолтонуудые үгы хэхэ болон мүнгэ зөөри хайра гамгүйгөөр гаргашалха ябадалтай тэмсэл хэгдэжэ, томо хубинуудһаа барилганууды хабсаргаха гээшэ барилгын индустризацилгын гол шугамынь болоо һэн.

Орон дотор капитальна барилгын үргэн дэлгэрээр ябуулагдажа байһан тухай тэрэ хэлэнэ. Мүнөө совет хүнүүд үдэр бүхэндэ 7 мянга гаран шэнэ байрануудые абана. Үдэр бүхэндэ 2—3 томо промышленна предприятинууд ашаглалгада оруулагдана. Цемент, хабсаргалгын түмэр бетон болон барилгын бусад материалнуудые гаргалгын талаар СССР дэлхэй дээрэ нэгэдэхи һуури эзэлээ. Барилгын хэрэгые бүри түргөөр, бүри эршэтэйгээр ябуулхын тулада бүхы барилгануудай талаар типовой проектнүүдые хаа хаанагүй хэрэглэхэ хэрэгтэй. Н. С. Хрущевой элидхэл соогоо хэлэһэнэй ёһоор, арадай ажахын бүхы һалбаринуудтахи барилганиуудай типовой проектнүүдэй болон нормиративна документнүүдэй түбэй библиотекэ байгуулха шухала болоо гэжэ тэрэ хэлээ.

Белоруссин компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь **К. Т. Мазуров** трибунада гараба. Энэ Пленум дээрэ хэһэн элидхэл соогоо Н. С. Хрущев коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха талаар партиин хэһэн хүдэлмэридэ ёһото марксистско сэгнэлтэ үгөөд, ороной арадай ажахые партиин зүгһөө хүтэлбэрилхэ ябадалые шэнээр байгуулха шухала болоһониинь гүнзэгыгөөр баталаад, дутуу дундануудые ленинскэ ёһоор хурса хурданаар элирүүлбэ.

Республикынгаа хүдөө ажахын хүгжэлтэ тухай нүхэр Мазуров хэлэхэ зуураа, партийна организацинууд болон үйлэдбэриин нютагай управлениинүүд КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумэй шиидхэбэринүүдые дүүргэлтэ болгожо, травополиин хорото хойшолонгуудые усадхаха, газар тарялангай пропашной системые нэбтэрүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэһэн байна гэжэ тэмдэглэнэ.

Белоруссин колхозууд болон совхозууд эдэбхи түгэс габьяата ажалайнгаа ашаар энэ жэлдэ сагай уларилай муу байгаашье һаань, хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэриие саг соонь дүүргэжэ, 15,5 миллион пүүд ороохо гүрэндөө тушаагаа. Саахарай заводуудые свёклоор бүрин хангаа.

Партиин ЦК-гай болоожо байһан Пленумэй шиидхэбэринүүд хадаа партийна организациин хүсэ ехэтэ эмхидхэлэй эршэ болоожо, ажалшадай үйлэдбэриин эдэбхиие дэбжээжэ, КПСС-эй XXII съездын табиһан зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ шэнэ арга боломжонуудые хангаха гэжэ нүхэр Мазуров хэлэбэ.

* *
*

Ноябриин 20-ой үдэшын заседани СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ажалай болон салин хүлһэнэй асуудалнуудай талаар Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ **А. П. Волковой** үгэ хэлэлгээр нээгдэбэ.

Коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулжа байһан үедэ Ленинэй баримталдаг хараа бодолые ажабайдалда бэелүүлхэ, ажалые эмхидхэхэ гээшэ эгээ шухала үндэһэн асуудалнуудһай болоод байна. Манай орон дотор үйлэдбэриин техническэ хэмжээн саг үргэлжэ дээшэлнэ. Тиихэ зуураа шэнэ техникые нэбтэрүүлгэ ажалай эмхидхэл болон үйлэдбэриин хүтэлбэрилгые хододоо һайжаруулнагүй гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Олон предприятинуудта хүдэлмэриин саг нилээд ехээр дэмы гээгдэдэг, түрүү дүй дүршэл муугаар дэлгэрдэг, зарим категориин хүдэлмэрилэгшэдэй олон үсөөниинь тааруу бэшэ болонхой, үйлэдбэриин управлениин аппарат ехэ, хүжүүн байдаг.

Түһалбариин хүдэлмэринүүд һайнаар эмхидхэгдэжэ биранагүй. Жэшээлхэдэ, түхеэрэлгэнүүдые заһабарилга, запасной частьнуудые гаргалга гэхэ мэтын хүдэлмэринүүд хангалтатайгаар хэгдэнэгүй.

Ажалай эмхидхэлые зүбөөр эрхилхын тулада эгээ түрүүшээр кадрнуудтаа анхарал табиха ёһотой. Ажалай үйлэдбэриин эмхидхэл муутай фабрика, заводуудһаа, барилгаһаа хүдэлмэришэд гаража ябашадаг. Тиихэгүйн тулада предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд, фабрика, заводуудай профсоюзай месткомууд зохихо хэмжээнүүдые абаха зэргэтэй.

Промышленностьда, барилгада болон транспортда салин хүлһые гуримшуулга манай партиин һүүлшын жэлнүүдтэ хэһэн хэмжээ ябуулгануудай шухала нэгэниинь болоно гэжэ нүхэр Волков хэлэбэ.

Узбекистанай КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь **Ш. Р. Рашидов** трибунада гараба. Партиин ЦК-гай хараалһан шэнэдхэлнүүдые дэмжэһэн тухайгаа хэлээд, аха дүү арадуудай эбдэршэгүй хани барисаае саашадань бэхижүүлхын тулада, Дунда Азиин республикануудай экономикын болон культурын бүри ехээр һалбархын тулада КПСС-эй ЦК-гай Дунда Азиин бюро, Дунда Азиин совнархоз болон бусад органуудые байгуулха гэжэ элидхэл соо дурадхал оруулагдана. Узбекистанай партийна организаци, бүхы ажалшад Дунда Азиин органуудые байгуулха тухай дурадхалые үнэн зүрхэнһөө дэмжэнэ гэжэ нүхэр Рашидов хэлэнэ. Советскэ Узбекистанай ажалшад ажахынгаа али бүхы һалбаринуудта амжалта туйлана. Мүн дутуу дунда юумэнүүдшье бии. Тэдэниие усадхахын тулада республикын партийна организаци промышленностиин, транспортын болон барилгын организацинуудай хүдэлмэриие һайжаруулха хэмжээнүүдые абажа байнхай. Мүнөө хараалагдаһан партийна органуудай шэнэ байгуулга энэ хэрэгтэ тон ехэ үүргэ дүүргэхэ байха.

Пленумэй шиидхэбэринүүдээр зэбсэгжэһэн Узбекистанай партийна организаци промышленностиие, барилгые болон хүдөө ажахые партийна талаар хүтэлбэрилхэ ябадалые һайжаруулжа шадаха байха гэжэ нүхэр Рашидов хэлэбэ.

Суута донецкэ шахтер **Н. Я. Мамай** үгэ хэлэбэ. КПСС-эй XXII съезд дээрэ үгэ хэлэхэдээ, шулуу нүүрһэ абаха хүдэлмэриие оньһожоруулжа, шахтёрой хүдэлмэриие хүнгэлыт гэжэ мэргэжэлтэдтэ хандаһан байгааб. Тэрэ гүйлтыемни КПСС-эй ЦК дэмжээ һэн. Тэрэнэй һүүлээр конструкторнууд шулуу нүүрһэнэй комбайн зохёон байгуулаа, тэрэниинь хэрэглэжэ бидэнэр һарын 11 мянган тонно хүрэтэр нүүрһэ абадаг болообди гэжэ мүнөө хэлэхэ байнаб. Тиигэжэ хүдэлмэримнай хүнгэн болохоһоо гадна, ажалаймнай бүтээсэ дээшэлээ.

Тиибэшье дутуу дунда юумэнүүднай үшөө олон. Түсэбөө дүүргэдэггүй шахтанууд бии, тонно шулуу нүүрһэнэй өөрын үнэ сэн хямдарнагүй, зарим газарнуудта техникэеэ гүйсэд ашагланагүй, гарай хүсөөр хэгдэхэ хүндэ хүдэлмэринүүд усадхагдаагүй. Эндэ мүн научна шэнжэлгын болон проектнэ институдууд гэмтэй гэжэ һананаб. Манай научна институдуудые шангалыт гэжэ, Никита Сергеевич гүйха байнабди гэжэ нүхэр Мамай Н. С. Хрущевто хандаба.

— Шангалхабди, — гэжэ Н. С. Хрущев харюусаа.

Тэрэнэй һүүлээр Казахстанай КП-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь **Д. А. Кунаев** үгэ хэлэбэ. Һүүлшын жэлнүүдэй үедэ Казахстанда гайхалтай ехэ хубилалтанууд болоо. Республикын карта дээрэ шэнэ шэнэ городууд болон промышленна түбүүд бии болоо. Мүнөө үедэ Казахстан шэрэм, булад, кокс, каучук, үйлэдбэрилнэ, олон миллион тонно түмэрэй руда абана.

Энэ жэлдэ сагай уларилай муу байһан дээрэһээ ороохо таряа тушааха түсэбөө дүүргээгүйбди. Тиибэшье партиин ЦК-гай туһаламжаар бүхы дутуу дунда юумэнүүдээ усадхажа, ерэхэ жэлдэ ажахыдаа амжалта туйлахабди гэжэ найдуулнаб.

Арадайнгаа ажахые һайнаар хүтэлбэрилдэг болохын тулада Казахстанда партийна болон советскэ органуудай байгуулгые хайшан гэжэ шэнэдхэхэ тухайгаа нүхэр Кунаев хөөрэжэ үгэбэ.

Кремлиин Ехэ ордон соо юрын хүдэлмэришэ эхэнэр — **М. В. Куликовагай** хэлэһэн үгэнүүд соностобо. Энэ эхэнэр Дзержинскиин нэрэмжэтэ Ивановска бүд нэхэдэг фабрикада 30 жэл соо ажаллажа байдаг юм.

Долоон жэлэй даабарита тоонуудһаа гадуур 600 миллион метр бүд гаргахабди гэһэн уялгаа Ивановска бүд нэхэгшэд мартадаггүй гэжэ нүхэр Куликова хэлэнэ. Бүхы арга боломжонуудые элсүүлжэ, үгэһэн үгэдөө хүрэхэбди гэжэ хэлээд, саашадаа партиин табиһан шухала асуудалые мүнөө хэлсэжэ байхадаа угаа ехээр омогорхоноб гэбэ. Арадай ажахые партиин зүгһөө хүтэлбэрилхэ ябадалай һайжархада, Эхэ оромнай үйлэдбэриингөө арга боломжонуудые гүйсэд хэрэглэжэ шададаг болохо гэжэ нүхэр Куликова хэлэнэ.

Пленумэй үдэшын заседани дээрэ Азербайджанай компартиин Центральна Комитедэй нэгэдэхи секретарь **В. Ю. Ахундов** үгэ хэлэбэ. Манай гүрэнэй ажабайдалай олонхи һалбаринуудта һүүлшын жэлнүүдтэ партиин хэһэн ёһото революционно хубилалтанууд тон ехэ политическэ болон экономическа удха шанартай гэбэ.

Ганса хүндэ шүтэн һүгэдэдэг байһан үе сагта экономикын асуудалнууд түрүүшын ээлжээндэ, хүдөө ажахын экономикын асуудалнууд хоёрдохи ээлжээндэ табигдадаг байгаа. Тэрэ шалтагаанаар лэ хүдөө ажахымнай гээгдэжэ ябаһан байгаа. Энэ гээгдэлые усадхахын тулада партимнай тон ехэ хүсэ шадалаа гаргажа байдаг. «СССР-эй экономикые хүгжөөхэ, арадай ажахые партиин талаар хүтэлбэрилхэ тухай» гэһэн асуудалые ЦК-гай энэ Пленум дээрэ табигдажа байһан ушар хадаа манай партиин ороноо ленинскэ замаар эрид шууд хүтэлбэрилжэ ябаһанайнь гэршэ мүн. Азербайджанай промышленностиин, газар тарялангай болон мал ажалай ургажа байһаниие гэршэлһэн тоо баримтануудые нүхэр Ахундов дурдана. Тиибэшье манай республикын партийна организацида ажахытаа хүтэлбэрилхэ талаар дутуу дундатай байна гэжэ нүхэр Н. С. Хрущев элидхэл соогоо зүб тэмдэглээ гэжэ нүхэр Ахундов хэлэбэ. Партийна болон советскэ органуудай шэнэ байгуулга арадай ажахын арга боломжонуудые гүйсэд хэрэглэхэ, үйлэдбэриин хүсые түргөөр хүгжөөхэ арга боломжо хангаха байна. Энэ хадаа коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха гол зүйлынь болоно гэжэ нүхэр Ахундов хэлэбэ.

Ленин багшын захяагаар—коммунизмын илалта тээш

КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй материалнуудые республикымнай бүхы ажалшад анхарал ехэтэйгээр шудалжа, һайшаан дэмжэнэ

☆ ☆ ☆

Барандаа һайшаанабди

Манай комбинадай хүдэлмэришэд ажалай вахтада жагсан, түрэл партиингаа Центральна Комитедэй ээлжээтэ Пленумые угтаба. Энэ Пленум дээрэ табигдаһан асуудалнууд совет арадые коммунизм байгуулхын түлөө тэмсэлдэ бүри ехээр зоригжуулха байна. Юуб гэхэдэ, СССР-эй экономикые хүгжөөхэ, арадай ажахые партийна талаар хүтэлбэрилхэ тухай нүхэр Н. С. Хрущевой хэһэн элидхэл соо арадай ажахын бүхы һалбаринуудые хүгжөөхэ шэнэ арга боломжонууд элирүүлэгдэнэ.

Пленумэй зүбшэн хэлсэжэ байһан асуудалнууд соо промышленна предприятинуудай, барилгын организацинуудай хүдэлмэрие тус тустань хүтэлбэрилдэг болохо, совнархозуудые томодхожо, хүтэлбэрилгыень бүри тодорхой һайн болгохо гэһэн дурадхалые һайшаан дэмжэнэб. Тэрэшэлэн үйлэдбэри дээрэ техническэ дэбжэлтэ туйлаха асуудалнуудые зүбөөр, үрэ ехэтэйгээр шиидхэдэг болохо, техническэ нормо тогтоолго ба ажалай түлөөһые гуримшуулха асуудалнууд саг соогоо табигдаба.

Комбинадаймнай түсэблэлгын болон экономикын таһагай, үйлэдбэриин экономикые шэнжэлхэ бюрогой хүдэлмэрилэгшэд тус Пленумые угтуулан, предприятиингаа үйлэдбэрие хүгжөөхэ арга боломжонуудыень зүбөөр ашаглаха талаар хэмжээ ябуулгануудые зохёожо байгаа. Тэрээн соонь комбинадай завод болон цехүүдэй үйлэдбэрие экономическа талаараа ашаг олзотой болгохо, голодоһо гаргалгые усадхаха, түүхэй эд болон материал арьбалха асуудалнуудаар тодорхой дурадхалнууд бии. Эдэ хэмжээ ябуулгануудынь ойрын сагта комбинадай хүдэлмэришэдэй үйлэдбэриин болон партийна, профсоюзай суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ байна.

Комбинаднай үнгэрһэн арба һара соо ажал ехэтэй хүдэлмэрие оньһожоруулха даалгабаряа дүүргэбэшье, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ даалгабаряа дүүргээгүй. Пленум дээрээ нүхэр Н. С. Хрущевой хэһэн элидхэл уншаад, хүдэлмэришэд үйлэдбэриингөө бүхы дутагдалнуудые түргөөр усадхахые оролдохо байна.

А. Шестаков,
Улаан-Үдын мяха-консервын комбинадай ажалай ба салин хүлһэнэй таһагые даагша.

Тэжээл байбал һү, мяхан элбэгжэхэ

Эдэ үдэрнүүдтэ Эхэ һайхан оронойнмнай ниислэл — Москвада КПСС-эй ЦК-гай ээлжээтэ Пленум боложо байна гээшэ. Тэндэ манай коммунис партиин, бүхы совет арадай ажабайдалда, мүн Эхэ оронойнмнай саашанхи хүгжэлтэдэ айхабтар ехэ удха шанартай асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэжэ байһаниинь элитэ.

Тиимэһээ мүнөө хаа хаанагүй хүн бүхэн ажалдаа эдэбхи үүсхэл ехэтэйгээр, абьяас зоригтойгоор хүдэлжэ байһаха юм. Манай совхозой бүхы хүдэлмэришэд, механизаторнууд, малшад баһал партиингаа ЦК-гай ноябриин Пленумэй хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсан, бага бэшэ амжалта туйлана.

Совхознай жэлэй эхинһээ хойшо 7 мянга һайса гаран центнер мяха гүрэндөө худалдаад байна. Иигээд һаяар 30 гаран шахамал гахай, хэдэн тарган үхэр бэлэдхэлэй пунктда тушаажа, үшөө хамта 95 центнер мяха гүрэндөө худалдаад, жэлэйнгээ түсэб ноябриин 25 болотор заабол дүүргэхэбди.

Тэрэшэлэн үбэлэй шэмэрүүн хүйтэнэй саг эхилээд байбашье, һаалишаднай баһал оролдосотой шангаар хүдэлжэ, сагаан эдеэгээ дэлбэрүүлэн, гүрэндөө һү ехээр худалдахын тула эршэмтэйгээр тэмсэнэ.

Байгша ондо адууһа малнай үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо үбһэ тэжээлээр яһала бардам хүрэхөөр хангагданхай. Жэшээнь, энэ жэлдэ хамта дээрэ 118 мянган центнер бүдүүн тэжээл (үбһэ, һолоомо, зелёнко) бэлэдхэгдэжэ, 28 мянган тонно силос дарагдаа гэхэ гү, али ондоогоор хэлэбэл, нёдондо адууһа малнай үбһэ тэжээлээр оройдоол 28 процент хангагдаһан байгаа һаа, мүнөө 67 процент хангагданхай. Бүхы үхэр малнай үбэлэйнгөө байрада оруулагдажа, үбһэ тэжээл эдижэ эхилһээр үнинэй. Хэнэйшье мэдэһээр ерэхэ жэлэй январь, февраль, март соо хонидой түл абаха тон харюусалгатай хүдэлмэри урдамнай байна. Энэ жэлдэ эхэ хонидоймнай тоо толгой нилээд олошороо, мүн тэрээнһээ уламжалан хурьгадшье һураггүй олон абтаха болоно бшуу. Искусственна үрэжүүлгэ хэгдэһэнэй ёһоор 1963 ондо оройдоол 3 һара соо хамта 25 мянга гаран хурьга абажа, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлхэ зэргэтэйбди. Харин нёдондо бүхыдөө 18,8 мянга шахуу хурьга абаһан байнабди. Совхозой хонишод үрэжүүлгын хүдэлмэрие эмхитэйгээр, богонишье болзорто үнгэргөөд, түл абалгадаа һайнаар бэлдэжэ байна. Дүрщэл шадабари ехэтэй, түрүү хонишод: Д. Норбоев, Д. Дуринов болон бусадай даадаг бригаданууд үбэлжэлгэдэ һайн бэлэдхэлтэй ороо.

Саашадаа ажахынгаа бүхы һалбаринуудые бүри хурданаар хүгжөөжэ, улам эршэмтэйгээр урагшаа дабшаха ёһотой байһанаа бидэ гүйсэд ойлгонобди. Хүдөө ажахын бүхы продуктнуудые улам элбэг дэлбэгээр абадаг болохын тула, нэн түрүүн тарялангай ургасые эрид дээшэлүүлхэ, газарай гектар бүхэниие аша үрэтэйгөөр хэрэглэхэ ёһотой болонобди. Энээн тушаа Н. С. Хрущевой КПСС-эй ЦК-гай Президиумдэ бэшэһэн бэшэг соо тодо һонороор заагданхай.

Эдэ бүгэдые хараада абажа, совхозойхид ерэхэ жэлдэ орооһото ургамалнуудай тарилгые 30 процентээр үргэдхэхэ зорилго табина. Эгээн түрүүн сэбэр паарай газар, обёос, зелёнко таридаг талмайе эрид хороожо, тэндээ шэниисэ, ешмээн болон бобово ургамалнуудые ехээр тарихабди. Байгша ондо совхоз тарялангай га бүриһөө дунда зэргээр 8,9 центнер ургаса хуряажа, гүрэндэ нилээд ехэ таряа худалдаад, ерэхэ жэлэйнгээ хабарай тарилгада хүсэд хүрэхэ 30 мянган центнер һайн шанартай үрэһэ хаагаа. Тиигэжэ ерэхэ 1963 ондо орооһо таряанай баян ургаса хуряажа, мүн адууһа малайшье тэжээл бүри ехээр бэлэдхэхэбди.

В. Нестеров,
Зэдын аймагай Борьёогой совхозой директорэй уялгые дүүргэгшэ.

Шэнэ амжалтада зоригжуулна

Улаан-Үдын шэлэй оньһожоруулагдаһан заводой хүдэлмэришэд КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленумые ажалай амжалтаар угтан, продукци үйлэдбэрилхэ жэлэйнгээ түсэбые декабриин нэгэн болотор дүүргэхын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлжэ байна. КПСС-эй ЦК-гай Пленум дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэһэн элидхэлые заводой цех бүхэндэ уншажа эхилээд, хүдэлмэришэд барандаа һайшаана.

— Арадайнгаа ажахые хүгжөөлгөөр совет арадай ехэ амжалта туйлаһан энэ үедэ промышленность, барилга болон хүдөө ажахын хүтэлбэрилгые дээдэ шатаһаань доодо шата хүрэтэр шэнэдхэн хубилгаха гээшэ тон зүб,—гэжэ машинно-ванна цехэй машинист нүхэр Ступаков хөөрэнэ. — Иимэ шэнэ хүтэлбэрилгын бэелүүлэгдээд байхада предприяти бүхэнэй үйлэдбэриин хүтэлбэрилгэдэ олон тоото хүдэлмэришэд хабаадалсаха болоно.

Заводой транспортна цехэй хүдэлмэришэдэй дунда түрүүлжэ ябаһан нүхэр Подойницынай бригада нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэл уншаад, ехээр һайшааба. Тэдэнэр халаан бүхэнэйнгөө нормые 120 процент дүүргэдэг һаа, Пленумэй боложо байһан үдэрнүүдтэ нормынгоо дүүргэлтые 135—140 процент хүргэхэ гэжэ шиидэе.

А. Савочкин.

Улаан-Үдын «Электромашина» завод долоон жэлэй 4-дэхи жэлдэ шэнэ продукци гаргажа ... предприятинуудай нэгэн юм. Заводой коллектив арба һарынгаа даабари амжалтатайгаар дүүргээд ... ЦК-гай Пленумэй боложо байһан энэ үедэ үшөө эршэмтэйгээр ажаллажа байна. Зураг дээрэ: «К-61» ... автокран хабсаргадаг цех соо.
А. МАНТАЕВАЙ ...

ХИЛЫН СААНАҺАА

Венгриин коммунистнуудай VIII съезд

БУДАПЕШТ, ноябриин 21. (ТАСС). ВСРП-гэй VIII съезд мүнөө хоёрдохи үдэрөө хүдэлмэрилжэ байна. Энэ үдэрэй заседаниин эхилхэдэ Советскэ Союзай Коммунис партиин делегацие толгойлогшо КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь О. В. Куусинен үгэ хэлээ.

О. В. Куусиненэй үгэ хэлэжэ байхада оло дахин альга ташалганууд болоо. ВСРП-гэй VIII съездэ КПСС-эй Центральна Комитедэй эльгээһэн амаршалгые тэрэ уншаа. Съездын делегадууд энэ амаршалгые угаа ехэ анхаралтайгаар шагнаһан байна.

КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленумэй хүдэлмэридэ гадаадын оронуудай олониитэ е... һонирхолтойгоор хандана

ЧЕХОСЛОВАКИ

ПРАГА, ноябриин 21. (ТАСС). СССР-эй арадай ажахые партийна талаар хүтэлбэрилхэ, шэнэдхэн байгуулха хэмжээ ябуулганууд тухай элидхэл нүхэр Н. С. Хрущев КПСС-эй ЦК-гай Пленум дээрэ хэлэһэн байна. Эдэ хэмжээ ябуулганууд хадаа СССР-тэ коммунизм үргэн далайсатайгаар байгуулха зорилгонуудта тааруу, сэсэн мэргэн, хаһа саг соогоо абтаһан алхамууд болоно гэжэ Чехословакиин олониитэ сэгнэлтэ үгэнэ.

Н. С. Хрущевой элидхэл тушаа хэлэгдэһэн үгэнүүдэй удхые Чехословакиин мүнөөдэрэй газетэнүүд толилоо.

Шэнэдхэн байгуулга хэхэ тухай дурадхалнууд коммунис байгуулалтын шэнэ шатын эрилтэнүүдтэ тааралдана гэжэ «Руде право» гэжэ газетэ онсолон тэмдэглэнэ.

Арадай ажахые партиин зүгһөө хүтэлбэрилгые шэнэдхэн табиха ушар яахадаа шухала болооб гэхэдэ, политическэ болон экономическа талаараа таарамжатай байхаһаа гадна, экономикые партиин зүгһөө хүтэлбэрилхэ ленинскэ ёһо гуримые бүри дээдэ хэмжээндэ табиха, энэ хүтэлбэридэ ажалшадые үргэнөөр хабадуулха хэрэгтэй байна гээд «Млада фронт» гэжэ газетэ түрүү бэшэг соогоо тэмдэглэнэ. Хүтэлбэрилгын онол арга шэнэдхэхые дурадхаһан нүхэр Хрущевой элидхэл соо ушар байдал, ажал хүдэлмэри гүнзэгыгөөр шэнжэлэгдэнхэй, мүн дутуу дундануud элирүүлэгдэһэн, хурсаар шүүмжэлэгдэһэн байна. Тэрэ хадаа ленинскэ гол ёһые хараадаа абан, шалтагаанууд болон шэнжэ шанарыень хүсэдөөр элирүүлээд байгаа һаа, дутуунуудые зайсуулжа болохо гэжэ тэмдэглэнэ. Иимэ үнэн сэхээр хандалга хадаа ниитын хэрэгтэ ажалшадые эдэбхитэйгээр сэхэ хабаадуулха арга олгохо, тэдэнэй үүсхэл эдэбхиие хүгжөөхэ, харюусалгыень дээшэлүүлхэ байна. Экономикые партиин зүгһөө хүтэлбэрилгые шэнэдхэн байгуулха талаар хүдэлжэ байхадаа КПСС-эй ЦК бүхы партиин, бүхы арадай дүй дүршэлдэ, оюун бодолдо түшэглэнэ.

АНГЛИ

ЛОНДОН, ноябриин 21. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй хүдэлмэриин хойноһоо Англиин хэблэл угаа ехэ һонирхолтойгоор, анхаралтайгаар ажаглан харана. Н. С. Хрущевой элидхэл тушаа үсэгэлдэрэй газетэнүүд өөһэдынгөө хуудаһанууд дээрэ нилээд дэлгэрэнгыгээр бэшээ.

КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретариин элидхэл соо табигдаһан дурадхалнууд үргэнөөр дэмжэгдэнэ, һайшаагдана гэжэ олонхи шэнжэлэгшэд онсолон тэмдэглэнэ. Үсэгэлдэрэй заседани тухай «Таймс» газетэ иигэжэ бэшэнэ: «Үгэ хэлэгшэд удаа дараалуулан трибунын дэргэдэ ерэхэдээ, промышленностиие болон хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар г-н Хрущевой түсэбүүдые һайшаана». Пленумэй хүдэлмэри тухай «Гардиан» болон бусад хэдэн газетэнүүд мүн лэ иимэрхүүгээр бэшэһэн байна.

Дурадхагдаһан хэмжээнүүд промышленностиие, мүн хүдөө ажахые партиин зүгһөө саг үргэлжэ хүтэлбэрилгые хангаха, эдэ хэмжээнүүд урдын нютаг нютагуудтахи партийна комитедүүдтэ хүтэлбэрилхы кадрнуудые шэлэн олохо хэрэгтэ мүнөө хүрэтэр тохёолдодог байһан горитой бэрхэшээлнүүдые зайсуулха гэжэ «Дейли Уоркер» газетын Москвадахи корреспондент тэмдэглэнэ.

ФРАНЦИ

ПАРИЖ, ноябриин 21. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй Москвада боложо байһанда Франциин хэблэл гурбадахи үдэрөө анхаралаа хандуулжа байна. Пленумэй шухала удха шанартай байһые бүхы газетэнүүд илгадгүй онсолон тэмдэглэнэ. Пленум дээрэ Н. С. Хрущевой хэһэн элидхэлые тайлбарилхадаа, Пленум «ороной дотоодын байдалда угаа ехэ уд... нартай» гэжэ «Фигаро» мэдүүлнэ.

КПСС-эй ЦК-гай ... тухай мэдээсэлые Ф... ээзд баяшуулай орга... шо «Эко» газетэ нэгэд... даһандаа томо гаршаг... толилоо. Советскэ эко... хүтэлбэрилгые һайж... талаар Н. С. Хрущев... хэл соо дурадхагдаһа... жээнүүд шухала удха... тай гэжэ «Эко» газетэ ... тэмдэглэнэ.

«Хрущевой дурадха... жээнүүд ороной эко... хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ ... ниие бүри олоор хаба... гэһэн гаршагтайгаар ... гөө Москвадахи ко... дентын мэдээсэлые «Ю... газетэ толилоо.

БОЛГАРИ

СОФИ, ноябриин ... (ТАСС). КПСС-эй ... Пленумэй хүдэлмэри... барилхадаа, Болгари... чествен фронт» гэж... ингэжэ онсолон тэ... Шэнэ үзэгдэлнүүдые ... талаһаань һайнаар ... Н. С. Хрущевой элид... элеэр харагдана, мү... систско-ленинскэ гүн... жэлэл хэгдэһэн байна. ...

Нүхэр Н. С. Хрущев... хэлэй үндэһөөр Плену... марксизм-ленинизмые ... дань шадамараар хү... шиидхэбэринүүдые ... абаха байна. Социал... рииe саашадань бэхи... эдэ шиидхэбэринүүд... ехэ нүлөө үзүүлхэ ба... лабтай гээд «Земеде... ме» гэжэ газетэ бэш...

Н. С. Хрущевой элидхэлэй текст ГДР-тэ хэблэгдээ

БЕРЛИН, ноябриин 21. (ТАСС). 1962 оной ноябриин 19-дэ Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедэй Пленум дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэһэн элидхэлэй хүсэд текстые «Нейес Дейчланд» г... тэ мүнөөдэр толилоо. ...

Н. С. Хрущевой эл... зүбшэн хэлсэлгын ... дээрэ эхилһэн тухай ... мүн лэ бэшэһэн бай...

ХҮДӨӨ АЖАХЫН МЕХАНИЗАТОРНУУДЫЕ ОЛООР БЭЛДЭЕ!

90 механизатор бэлдэгдэхэ

Механизаторнуудай бүгэдэ ниитын һуралсалай тон ехэ удха шанартай, хүдөө ажахые саашанъ хүгжөөлгэдэ айхабтар шухала байһаниие Бургалтайн колхознигууд үнэн зүрхэнһөө мэдэрнэ.

Тиимэһээ эндэхи «Мир» колхозойхид отделени бүхэндэ тракторист, комбайнер, автомашинын жолоошон мэргэжэлтэй хүнүүдые олоор һурган гаргаха гэжэ шиидээ. Энэ оной ноябриин 15-да механизаторнуудай бүгэдэ ниитын һуралсалай түрүүшын хэшээл эхилээд, тэндэ 90 колхознигууд һуралсажа, шэнэ мэргэжэл шудалжа захалба.

—Манай ажахыда байгуулагдаһан механизаторнуудай һургуулида 4 һара дотор 45 тракторист, 15 комбайнер, автомашинын 30 жолоошодые бэлдэжэ гаргаха юм. Тингэжэ бүхы машина техникэмнай хабарай тарилгын, ургаса хуряалгын үедэ хоёр халаанда хүдэлгэгдэхэ аргатай болохонь. Мүн хуушанай механизаторнуудай мэргэжэл шадабаришье нилээд дээшэлүүлэгдэхэ байна. Һургуулинуудай хэшээл неделидээ 3 дахин үнгэргэгдэхэ, — гэжэ колхозой парткомой секретарь Д. Р. Бубеев хөөрэнэ.

Механизаторнуудай бүгэдэ ниитын һуралсалай хэшээлые эмхитэйгээр, бэлэдхэл һайнтайгаар эхилжэ, энэ шухала, тон харюусалгатай хэрэгые үндэр хэмжээндэ үнгэргэхын тула артелиин правлени болон партком бэлэдхэлэй нилээд хүдэлмэри хээ. Нэн түрүүн дүршэл шадабаритай, һайн бэлэдхэлтэй багшанарые шэлэжэ олоо һэн. Эндэ дээдэ, дунда һургуулитай мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд багшанараар томилогдонхой. Жэшээнь, артелиин главна инженер Г. П. Ощепков, главна агроном Д. Ч. Цыдыпов, МТМ-е даагша дүршэлтэй механизатор Б. Цыденов, тракторна бригадын бригадир, хүдөө ажахын техникумдэ заочноор һурадаг Ц-Д. Т. Чердонов, колхоздоо олон жэлдэ таһалгарягүй хүдэлжэ, шадамар бэрхэ болоһон түрүү механизаторнууд: Ц. Д. Цыдыпов, А. Д. Очиров, А. Д. Селецкий гэгшэд оронхой. Политһуралсалые эндэхи нютагай һургуулиин багшанар, нүхэд: Савельев, Доржиев, Мамаев гэгшэд даажа абаа юм.

Мүн хэшээл үнгэргэхэдэ таарамжатай зохид классууд дулаалагдажа, тэндэнь һуралсалай хэрэгсэл, харуулан ойлгуулха түхеэрэлгэнүүд бэлэн болонхой.

Һаяхан аймагай түбтэ үнгэргэгдэһэн механизаторнуудай һургуулиин багшанарай семинар ехэхэн туһатай байба. Энэ семинар дээрэ хэдэн элидхэл уншагдахаһаа гадна, методическа заабари үгтөө.

Ажахын тоосоондо ороһон бригадануудай малшадшье механизаторай мэргэжэл шудалха һургуулида һуралсажа, өөһэдөө трактор, комбайнаа жолоодожо шададаг болохые хүсэнэ. «Мир» колхоздо ерэхэ хабар 90 шэнэ механизаторнууд нэмэжэ, артелиин ажалые улам арьбадхалсаха ёһотойл эдэбхитэй бэрхэ, дээдэ гарай мэргэжэлтэд олошорхонь ха юм.

Б. Чагдуров.

МЕХАНИЗАТОРАЙ
ҺУРАЛСАЛ

Механизаторнуудай һуралсалда туһалха ном

КПСС-эй Буряадай обкомой пропаганда болон агитациин таһагай, хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министерствын бэлдэһэн «Механизаторай мэргэжэлдэ колхознигуудые, совхозуудай хүдэлмэришэдые һургаха бүгэдэ ниитын һуралсалай түсэбүүд, дүримүүд болон программанууд» гэһэн суглуулбари һаяхан хэблэлһээ гараба.

Энэ суглуулбари трактористнуудые, комбайнернуудые, мүн оньһон аргаар үнеэ һааха мастернуудые бэлдэхэ һургуулинуудта, һурагшадта, мүн тэндэ зааха багшанарта зорюулагдана. Суглуулбарида оруулагдаһан «Механизаторнуудай бүгэдэниитын һуралсалай дүрим» соо энэ һуралсалай хаана, ямараар эхилжэ байһан тухайнь бэшэгдэхэдээ, ямар хүнүүдэй һураха аргатай, мүн тэдэнэй урда ямар эрилтэнүүдэй табигдажа байһыень тайлбарилжа үгэнэ. Мүн энэ һуралсалые яажа эхилхэ, шалгалта, экзаменуудые бариха тухай, теоретическэ болон практическа хэшээлнүүд тухай, бусадшье эмхидхэлэй олон ондоо асуудалнуудые тодорхойлон бэшэнэ.

Гадна энэ суглуулбари соо һуралсалай түсэбүүд, трактористнуудта, комбайнернуудта, оньһон аргаар үнеэ һааха мастернуудта туһаламжа болгогдон, ямар предмедүүдээр һураха программань үгтэнэ. **Трактористнуудта**—тракторнууд, хүдөө ажахын машинанууд, мүн трактораар хэгдэдэг хүдэлмэриин эмхидхэл болон технологи, агротехникын үндэһэн заабари. **Комбайнернуудта** — комбайнууд, агротехникын болон заһабариин хүдэлмэриин үндэһэн заабаринууд. Оньһон аргаар үнеэ һааха **мастернуудта** — үнеэдые харууһалха зоотехниин үндэһэн заабаринууд, үнеэ һааха «ёлочко» түхеэрэлгые тодхохо, мүн ашаглаха заабаринууд тодорхойгоор бэшэгдэнхэй. Бүлэг темэнүүдые хэды саг соо үзэжэ, шудалха тухай хэлэгдэнэ.

Трактористнуудай, комбайнернуудай болон оньһон аргаар үнеэдые һааха мастернуудай юу мэдэхэ, юу хэжэ шадаха ёһотой байһыень механизаторнуудай бүгэдэ ниитын һуралсалда һурагшадай урда энэ суглуулбари элирхэйлэн харуулна. Гадна энэ һуралсалда шудалагдаха ёһотой бүхы предмедүүдэй гол удхань программанууд соо заагдана.

Тиихэдэ механизаторнуудай бүгэдэ ниитын һуралсалда хабаатай политһуралсалай юрэнхы программа энэ ном соо оруулагданхай. Энэ номые «Книготоргын» болон хүдөө нютагуудай бүхы магазинуудһаа худалдан абахада болоно.

Редакторай орлогш...
М. Н. Ни...

Манай адрес, телефону...

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 28, ... ФОНЫ РЕДАКЦИИ: редактора—46-32, зам. редактор... ответ. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни и пр... —24-74, сельского хозяйства и советского строительст... промышленности, транспорта, информации—35-14, ку... литературы и искусства—34-05, писем и рабселькор... отдел переводов и корректорская—35-95, бухгалтери... Для междугородных переговоров — 16.
Гор. Улан-Удэ, типография Министерства ... Бурятской АССР
Н00614. Зак. № ...

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур

1962 оной ноябриин 23.